יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 192 | Łódź, Czwartek, 16 sierpnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ה' אלול תרצ"ד | № 192

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

גערינג פערוואונדעט בעת אן׳אויטא-קאטאסטראפע

באַרכטעסגאַדען, 15 (ספ. טעל.)

נעכטען אין אָוועגד האָט דער אויטאָ פונם פרעמיער גערינג, וועלכער איז געפאָהרען פון מינכען קיין בארכטעסגאַדען זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט אַ לאַסט-אויטאָ.

ביי גערינג׳ן איז שטאַרק צוקאליעטשעט גע-וואָרען די רעכטע האַנד. הוץ דעם האָבען איהם שטיקער שלאָז צוקאַליעטשעט דאָס פנים און די קניע.

אנדערע פערזאָנען, וואָס זענען מיט איהם געפאָהרען, זענען אויך צוגיזוקט געוואָרען.

די פערוואונדעטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָ-רען אין שפיטאָל אין פאַזענהיים, וואו מ׳האָט זיי באַנדאַזשירט.

נאָך עטליכע שעה זיין אין שפיטאָל איז גערינג אַוועק אין זיין זומער-רעזידענץ אין אָבער-זאַלצבערג.

ביינאַכט האָט איהם בעזוכט היטלער, וועל-כער פערברענגט אויך אין דערזעלבער געגענד.

בערלין, 15 (ספ. טעל.)

לויט׳ן פערעפענטליכען ביולעטין, איז גע-רינג׳ס געזונד-צושטאַנד בעפרידיגענד. די וואונדען האָבען זיך ארויסגעוויזען פאר לייכטע!

שווערע אויטאבוס-קאַטאַסטראָפע

בוקאַרעשט, 15 (ספ. טעל.) נעבען וואַרגאָוויסטע איז אַן׳אויטאָבוס, וואָס האָט געפירט 30 פּאַסאַזשירען אַריינגעפאַלען אין אַ גרובען. 2 פערזאָן זענען דער׳הרג׳עט און 15 זענען שווער פּערוואונדעט געוואָרען.

נאָך 8000 זעלנער וויל האבען עסטרייך, כדי צו פערהיטען זיך פון א נייעם היטלער-פוטש

לאָנדאָן, 15 (ספ. טעל.)

דאָ קורסירען קלאַנגען, אַז די עסטרייכישע רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו די רעגירונגען פון לאָנדאָן, פאַריז און רוים, ווי אויך צו די רע-גירונגען פון דער קליינער אַנטאַנט, וועגען אַ דערלויבעניש אויף צו פערגרעסערן די צאָהל בעוואַפענטע כוחות אין עסטרייך.

לויט קלאַנגען פון די זעלבע קוועלען האָבען די רעגירונגען פון ענגלאַנד, איטאַליען און פראַנק-רייך נישט בדעה צו מאַכען אין דער הינזיכט קיין שום מניעות דער עסטרייכישער רעגירונג.

לאָנדאָן, 15 (ספ. טעל.)

דאָס ענגלישע אויסערן-מיניסטעריום האָט נעכטען בעקומען א נאָטע פון עסטרייך, אין וועל-כער די עסטרייכישע רעגירונג, פערוויזענדיג זיך אויף דער וואַקסענדער סכנה פון אַ נייעם היטלע-ריסטישען פוטש אין עסטרייך — ווענדעט זיך וועגען אַ דערלויבעניש אויף אויסצוהאַלטען נאָך 8000 זעלנער אויפ׳ן ווייטערדיגען יאָהר, אָנהוי-בענדיג פון 6. נאָוועמבער 1934.

די לאָנדאָנער פאָליטישע קרייזען זענען איבערצייגט, אַז די גרויסמאכטען וועלען דערויף געבען זייער הסכמה. אלענפאַלס וועט אַזוי האַנדלען ענגלאַנד.

איבערגעשניטען טעלעגראף-און טעלעפאָן-דראטען אין אירלאנד

דובלין, 15 (ספ. טעל.)

נעכטען זענען אין אַ סך געגענדען אין איר-לאַנד איבערגעשניטען געוואָרען די טעלעפאָנען און טעלעגראַפען-דראָטען.

מחמת דעם זענען ענטשטאַנען שוועריגקייטען אין דער באַהן-קאָמוניקאַציע צווישען דובלין און קאָרק.

אויף די שפורען פון די פערברעכער איז מען לעת עתה נישט געקומען.

דערטרונקען 30 מאַטראָסען
די שיף איז איינגעזונקען געוואָרען

באַהיאַ, 15 (בראַזיל) (ספ. טעל.)

אויפ׳ן טייך סאַן-פראַנציסקאַ איז דערטרונקען געוואָרען דער דאַמפער „קאַסטאַ פערעירא".

פון די 50 מאַטראָסען זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען בלויז 20.

שטאַרעמבערג אפגעפלויגען קיין ווענעדיג

רוים, 15 (ספ. טעל.) דער פירשט שטאַ-רעמבערג איז אויף אַן׳אעראָפּלאַן אָפּגעפלויגען קיין וועגעדיג.

עס איז נאָך נישט בעוואוסט, צי דער עסט-רייכישער וויצע-קאַנצלער וועט זיך פערהאַלטען אין ריטשיאָנע.

אַמעריקא בויט קריגס-שיפען

וואַשינגטאָן, 15 (ספ. טעל.)

דער פלאָט-דעפּאַרטאַמענט הויבט היינט אָן דאָס אָנגעהמען אָפּערטעס אויפ׳ן בויען 4 נייע קרייצער-שיפען, 14 טאָרפעדאָ-שיפען און 6 אונ-טערוואַסער-שיפען.

זשאַבאָטינסקי וויל אנהויבען אַן׳אַקציע פאר א צווייטער פעטיציע

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף אַ רעוויזיאָניסטישער פּרעסע-קאָנפערענץ איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז זשאַבאָטינסקי האָט בדעה אָנצוהויבען אַן׳אַקציע וועגען אַ צווייטער פּע-טיציע, וועלכע זאָלען אויך געזאַמעלט ווערען אונ-טערשריפטען פון נישט-יודען.

געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון פארשטעהער פון יודישער אגענץ און ועד-הלאומי

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראַפיש).

אויף דער געמיינזאַמער זיצונג פון די פאַר-שטעהער פון דער אַגענץ, ועד-הלאומי א. אנד. זענען אַרומגערעדט געוואָרען איניגע פאָליטישע פראַגען. בן-גוריון האָט רעפערירט וועגען דער לעצ-טער קאָנפערענץ מיט׳ן הויך-קאָמיסאַר.

לינת אורחים! | לינת אורחים!

נאַרוטאָוויטשאַ 20 | זאַל „פילהאַרמאָניע" | נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט, דאָנערשטאָג, 9 אָוונט קומט פאָר

א גרויסער רעציטאַל-קאָנצערט

פון בעוואוסטען און בעריהמטען אויבער-קאַנטאָר

ישראל אלטער

(LACHMAN)

לטובת דעם פעראיין „לינת אורחים"

אין פּראָגראַם געהען אַריין די שענסטע פּערל פון סינאַגאָגאַלע תפילות און יודישע פאָלקס-לידער. ביים קלאַוויר: דיר. ט. רידער.

די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

ארגאַניזיר-קאָמיסיע פון חלוצישען האַנדווערקער אין לאָדז

היינט, דאָנערשטאָג, דעם 16/8, 8.30 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלן האַנדווערקער-פערבאַנד, פּילסודסקי 69 (פריהער פּאָלודניאָוואַ 4)

א האַנדווערקער-מיטינג

אויף ד. ט.: "ציוניזם, האַנדווערקער-הכשרה און סערטיפיקאַטען-פערטיילונג"

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: דער פאָרשטעהער פון דער צענטראַלע פון „החלוץ האומני" ה' אברהם כץ פון ווילנא, ווי אויך די ה"ה: משה קארא, ד"ר ג. קרויש, י. ליבערמאַן, ב. פריינד, מגר. בראָווערמאַן א. אַ.

האַנדווערקער, קומט מאַסענווייז

אַלע בעזיצער פון פרייע אייַנטריטס-בילעטען אין דער סינאַגאָגע א.ג. יאַראַטשינסקי, פּאָמאָרסקאַ 46

ווערען העפליך געבעטען זיי צו בענוצען צו די קומענדיגע יום-טובים אין דער סינאַגאָגע, זונטאַג און מיטוואָך צווישען 8—9 אָוונט.

דאָס נישט בענוצען די שטעדט גיט דעם קאָמיטעט דאָס רעכט זיי צו פערדינגען.

דער קאָמיטעט.

פּ. ס.: שבת און יום-טוב דאַווענט דער בעקאַנטער קאַנטאָר משה זשאַלאַנדזש. שבת איז דער איינטריט פריי

מאָסקווע. קוזניעצקי-בריק 14
МОСКВА Кузнецкий мост 14 Тел. ком. 20-90
TORGSIN
ס.ס.ס.ר. =TORGSIN= ס.ס.ס.ר.
פאַראייניגטער פאַרבאַנד-פאַראייניגונג פאַר דעם האַנדעל מיט אויסלענדער
С.С.С.Р. ВСЕСОЮЗНОЕ ОБ'ЕДИНЕНИЕ ПО ТОРГОВЛЕ С ИНОСТРАНЦАМИ =ТОРГСИН=

פון איבער 1000 מאַגאַזינען פון „טאָרגסין", וועלכע געפינען זיך אין סאָוועט-רוסלאַנד און וואָס זענען רייך פערזאָרגט מיט די בעסטע סאָרטען שפּייז-אַרטיקלען, קאָנפעקציע, לעדערנע און גאַלאַנטעריי-וואַרג, וועש, טריקאָטאַזש א. א. וו. קאָנען געניסען אַלע, וועלכע בעקומען געלד-איבערווייזונגען אין סאָוועט-רוסלאַנד.

געלד-איבערווייזונגען אויף „טאָרגסין" קיין סאָוועט-רוסלאַנד נעהמען-אָן אַלע פּאָסט-אַבטיילונגען פון דער פּוילישער רעפּובליק, „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ", „פּאָווששעכני באַנק קרעדיטאָווי", געז. „היאַס" און אַנדערע אַבטיילונגען, „באַנק זשאַכאָדני", „פּאָווששעכני באַנק זוויאָנזקאָווי", פירמאַ „ביוראָ פּאָסילעק", נאָוואָגראָדזקאַ 39, „געבר. פּאַסקולסקי" און די אַבטיילונג פון דרעזדענער באַנק אין דאַנציג.

אַ חוץ דעם נעהמען אָן בעשטעלונגען אויף סטאַנדאַרט-פּעקלעך אין אַלע ערטער פון סאָוועט-רוסלאַנד: „ביוראָ פּאָסילעק" און „געבר. פּאַסקולסקי".

די פּרייזען אין „טאָרגסין" זענען בעדייטענד ביליגער, ווי אין אויסלענדישע מאַגאַזינען, וועגען וואָס מ׳קאָן זיך איבערצייגען אין די פּרייז-קוראַנטען, וועלכע געפינען זיך אין די אויבענדערמאָנטע פירמעס און אינסטיטוציעס.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט די האַנדעלס-פאַרטרעטונג פון סאָוועט-רוסלאַנד אין פּוילען, וואַרשאַ, קאָשיקאָוואַ 4, טעל. 9-06-66. פאָדערט אומזיסטע פּרייז-קוראַנטען פון „טאָרגסין"

16/8 34. 5.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15.

שייטלעך
צו בעקומען
קערש,
סקווערנאָווא 15

צאָהן-אַרצט
D. Sperling
צוריקגעקעהרט
1 זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 143-06
נעהמט אָן פון 1-10 און פון 3-6 נ"מ

אויערען, נאָז און האַלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ-טאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 בטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
6. שערפּיען 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגע, האַרץ און סקלעראָז-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

אראבער מיט האקענקרייצען

אויף די גאסען פון ירושלים און חיפה

רופען צו באיקאטירען יודישע געשעפטען

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש).
אין ירושלים און אין חיפה האבען זיך בא־וויזען אראבער מיט האקענקרייצען, אגיטירענדיג צו באיקאטירען די יודישע געשעפטען. ווי מ׳ווער־כענט איז עס אן ארבייט פון היטלעריסטישע אגי־טאטארען, וועלכע פערמערען זיך לעצטענס אין די אראבישע לענדער.

פערמשפט אראבער פאר בעטיי־ליגען זיך אין אלזשירער פאגראם

אלזשיר, 15 (יט״א טעלעגראפיש)
עטליכע אראבער בעטייליגטע אין בלוטיגען פאגראם אין אלזשיר, זיינען געשטאנען פארן גע־ריכט, ווערענדיג פער׳משפט צו 2 און 3 יאהר תפיסה.

יודישע פרוי געליטענע פון אלזשירער פאגראם

געשטארבען אין שפיטאל

אלזשיר, 15 (יט״א טעלעגראפיש)
פון די צאהל פערוואונדעטע אין פאגראם אין אלזשיר, וואס געפינען זיך אין שפיטאל, איז גע־שטארבען די יודישע פרוי גיבעל.

אראבער בעפאלען די קאלאניע תל-עדשים

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש).
דריי אראבער האבען פרובירט צו בעפאלען די קאלאניע תל־עדשים (עמק). די פאליציי האט דעם אנגריף אפגעשטויסען. דערביי איז איין אראַ־בער דערהרג׳עט געווארען. די אנדערע 2 איז געלונגען צו אנטלויפען.

הינדענבורג׳ס טעסטאמענט

וועלכען פאן־פאפען האט איבערגעגעבען היטלערין

בערלין, 15 (ספ. טעל.)
לויט׳ן אויפטראג פון פאלקאווניק פאן הינ־דענבורג, האט דער געוו. וויצע־קאנצלער פאן פאפען איבערגעגעבען אין אבערזאלצבערג דעם פרעז. היטלער א פערזיגעלטען קאנווערט, וואס האט ענטהאלטען די פאליטישע צוואה פון דעם געשטארבענעם פרעז. פאן הינדענבורג.

דער קאנצלער היטלער האט בעאויפטראגט פאן פאפענען צו פערעפענטליכען דעם דאזיגען דאקומענט, וועלכער איז געווענדעט צום קאנצלער און צום דייטשען פאלק.

דעם ערשטען טייל פון דער צוואה, וואס איז אנגעשריבען אין יאהר 1919, דריקט אויס הינדענבורג זיין איבערצייגונג, אז עס וועט געלונ־גען צוזאמענצושמעלצען די נייע אידעען מיט די ווערטפולסטע אוצרות פון דער פערגאנגענהייט.

אין דעם צווייטען טייל פון דער צוואה, וואס איז אויפסניי רעדאגירט געווארען אין 1934 דערקלערט הינדענבורג צווישען אנדערען:

עס איז פאר מיר געווען קלאר, אז די קאנ־סטיטוציע פון דער מלוכה, ווי אויך די פארם פון רעגירען, וואס דאס פאלק האט זיך געגעבען אין א מאמענט פון א אויסערגעוועהנליך שווערע סיטו־אציע און בעת איגערליכע שוואכקייט, האט נישט ענטשפראכען די ווירקליכע הצטרכות און אייגענ־שאפטען פון דעם פאלק. עס האט געמוזט שלא־גען די שעה, אין וועלכער דאס דאזיגע בעוואוסט זיין איז געווארען דער וואויל פון דעם כלל, דער סימבאל פון גערעכטיגקייט ביי דעם דא־זיגען בוי, האט געמוזט זיין דער רייכסוועהר אלס די שיצערין פון דער מלוכה. אויף אלע ציי־טען מוז די בעוואפענטע קראפט פערבלייבען דער אינסטרומענט פון דער העכסטע מלוכה לייט־טונג, וועלכער מוז געהאלטען ווערען ווייט פון אלע געשעהענישען פון דער אינערליכער פאליטיק.

הינדענבורג דריקט אויס ווייטער זיין דאנק פאר די ארגאניזאטארען פון דער רייכסוועהר און שילדערט די ריזיגע לאסטען, וואס זענען אנגעווארפען געווארען דייטשלאנד דורך דעם שלום־טראקטאט.

שנויייזענדיג ווייטער אויף דעם פארטשריט פון דייטשלאנד׳ס פרוכטבארער צוזאמענארבייט איבער די פראבלעמען, וואס ווערען בעריהרט אין גאנץ אייראפא, דאנקט הינדענבורג דעם גורל, וואס האט איהם געגעבען ביים סוף פון זיין לעבען צו דערווארטען זיך אויף דער נייער פערשטארקונג פון דייטשלאנד״.

84 דערטרונקענע

בעת דער פערפלייצונג אין מאנדזשוריען

שאנכאי, 15 (ספ. טעל.)
לויט ידיעות פון מאנדזשוריען איז, מחמת דער פערפלייצונג אין ציציקאר און קירין אין איי־ניגע ערטער איבערגעריסען געווארען די באהן־קאמוניקאציע.

לעת עתה זענען פערערגיסטרירט געווארען 84 קרבנות אין מענשען.

עס זענען בעשעדיגט און חרוב געווארען אנ׳ערך 6,000 הייזער.

פאן פאפען איז אנגעקומען קיין ווין

וויען, 15 (ספ. טעל.) דאס אנקומען פון פאן פאפענען קיין וויען ווערט אפגעווארט היינט אינדערפריה. די פרעסע גרייט צו א זעהר קאלטען קבלת פנים און שטרייכט אונטער, אז דאכט זיך אלע פאקטארען אין דייטשלאנד מיהען זיך צו בעשווערען פאן־פאפענען זיין מיסיע.

וויען, 15 (ספ. טעל.) היינט אינדערפריה איז דא אנגעקומען פאן פאפען. איהם האט בעגעגענט בלוין דער שארזש־ד׳אפער פון דער דייטשער געזאנדשאפט אין וויען.

רינטעלען פאר א קריגס־געריכט

בערלין, 15 (ספ. טעל.
לויט די דערהאלטענע ידיעות זאל דער געוועזענער עסטרייכישער געזאנדטער אין רוים, פאן רינטעלען געשטעלט ווערען פאר א קריגס־געריכט.

כידוע האט ער געמאכט א פרוב צו בעגיין זעלבסטמארד און אזוי ווי ער איז אפגעגאנגען אין בלוט, מ׳האט איהם געמאכט א בלוט־טראנספוזיע, צו וועלכער עס האט געגעבען זיין בלוט א... יודי־שער קצב

ספארט

פוסבאל־טורניר

אין די ראהמען פון „לעגיאנען־טאג“

ס. ס. ס. — טוריסטען 1:0
ל. ס. ס. — הכח 6:0
טוריסטען — הכח 7:0
ל. ס. ס. — ס. ק. ס. 4:0

פאלעסטינער „הפועל“ קומט קיין לאדז

שבת און זונטאג 2 פוסבאל־מעטשען

שבת און זונטאג וועט דער פאלעסטינער „הפועל“, וועלכער געפינט זיך איצט אין פוילען שפילען 2 מעטשען אין לאדז. דער „הפועל“ איז אן׳אויסגע־צייכענטע מאנשאפט און קען זיך פערגלייכען מיט אונזערע בעסטע ליגע־מאנשאפטען. „הפועל“ האט שוין געשפילט מיט דעם לעמבערגער „פאגאן“ און האט רעמיזירט 2:2. נעכטען האט „הפועל“ געשפילט מיט קראקאוויא“ און נישט פעררינט פערשפילט 2:3. די מעטשען פון „הפועל“ אין לאדז האבען ארויסגערופען א גרויסען אינ־טערעס.

שווים־פערמעסטונגען

אין די ראהמען פון „לעגיאנען־טאג“

נעכטען זענען אויפן באסיין פון ל. ק. ס. פארגעקומען שווים־פערמעסטונגען מיטן אנטייל פון די בעסטע לאדזער שווימער. די רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

200־מעטער פרייען סטיל פאר מענער, 1) עלסנער 3,37.
100־מעטער רוקען־שווימען, 1) גינטער 1,36,2, 2) עלסנער, 3) הארטוויג.
100־מעטער פריי־סטיל פאר פרויען, 1) וואנזאווסקא 1,45.
200־מעטער קלאסישען סטיל פאר פרויען, 1) הייקובנא 4,45,7.
200־מעטער קלאסישער סטיל מענער, 1) בארנשטיין (מכבי) 3,40,5, 2) פרענקעל.
100־מעטער פרייסטיל מענער, 1) עלסנער 1,13,4. 2) נארסקי 1,23,2.
100־מעטער קלאסישען סטיל פאר פרויען, 1) הייקובנא 2,1,8.
100־מעטער קלאסישען סטיל פאר מענער 1) פרענקעל 1,84,8, 2) גרונט (מכבי) 1,43,5.

אלס זעהר גוטער שווימער האט זיך ארויס־געוויזען בארנשטיין פון „מכבי“, וועלכער האט אין א גוטער צייט געוואונען די פערמעסטונג אויף 200 מעטער.

פריילין וויס דערגרייכט 44,19 אין דיסק־ווארפען

אויף די לייכט־אטלעטישע פערמעסטונגען אין בריסעל האט פריילין וויס (פוילען) דער־גרייכט אנ׳אונגלויבליכען רעזולטאט, ווארפענדיג מיטן דיסק 44,19 מעטער און אזוי ארום פעסט־געשטעלט א נייעם וועלט־רעקארד.

ליגע־מעטשען

גארבארניא — פאלאניא 0:5 (0:1)
לעגיא — סטושעלעץ 4:5 (2:3)

יודישע איינוואנדערונג—אן׳אקטועל פראבלעם אין סיריען

ירושלים (יט״א)
די פראגע פון א גרויס־צוגיגער יודישער איינ־וואנדערונג קיין סיריען שטעלט מיט זיך פאר באך אלץ — ווי עס טיילט מיט „פאלעסטיין פאסט“ — אן׳אקטועל פראבלעם, וואס ווערט לעבהאפט דער־באטירט אין דער סירישער עפענטליכקייט. עס האבען זיך דערביי אויסקריסטאליזירט 2 געגענזעצ־לעכע לאגערן. דער ענין ווערט אפגעשאצט נישט אזוי פיל פון רעליגיעזען, ווי פון נאציאנאלען און וירטשאפטליכען שטאנדפונקט.

די געגנער פון א יודישער איינוואנדערונג טענה׳ן, אז דורכ׳ן אריינקומען פון יודען וועלען זיך פערמעהרען די אויך איצט צאהלרייכע פרעמד שטאמיגע עלעמענטען אין לבנון. וואס עס וועט אפ־שוואכען די איינהייט און סאלידאריטעט פון דער בעפעלקערונג. ד. ה. די פארבעדינגונגען פון דער שאפונג פון א נאציאנאלער מלוכה. בעזונדערס האט מען מורא, אז א יודישע קאלאניזאציע אין דרום־טייל פון לבנון, אלזא, ביי דער גרענעץ פון ארץ־ישראל קען פיהרען דערצו, אז די איינוואנדע־רער וועלען פאדערן דעם אנשלוס פון די דאזיגע געביטען צו ארץ־ישראל.

די אנהענגער פון דער יודישער איינוואנדע־רונג ווייזען דאגעגען אן דערויף, אז דאס לאנד ליידט פון קאפיטאל־מאנגעל און די איינוואנדערונג פון 50,000 יודען וואלט געבראכט מיט זיך אן׳אויפ־שוואונג אין האנדעל און אינדוסטריע. די יודישע איינוואנדערונג וועט אריינברענגען אין לאנד קאפי־טאל און קוואליפיצירטע ארבייטער. אלס בעווייז ווערט אנגעוויזען אויף דער פראספעריטעט אין א״י און אויף דעם גרויסען בודושעט־עודף פון דער א״י־רעגירונג. די דאזיגע איינוואנדערונג איז נישט פערבונדען מיט קיין שום געפאהר, ווייל די באלפור־דעקלאראציע בעגרעניצט זיך אויף א״י און די איינוואנדערונג קיין לבנון קען דעריבער נישט פערפאלגען קיין שום פאליטישע צילען.

די געשעפטס־ און באנק־וועלט איז, ווי עס שיינט, גינסטיג פארן פראיעקט פון דער יודישער איינוואנדערונג. די באנקירען ווייזען אן דערויף, אז די ערד־בעזיצער און פויערים אין לבנון זענען שולדיג די ארטיגע בענק העכער 220 מיליאן פראנק. אויב די ווירטשאפטליכע לאגע וועט זיך נישט פערבעסערן, וועלען די פראנצויזישע באנקירען נישט האבען די מעגליכקייט אויפצומאהנען די חו־בות. סיידען זיי וועלען איבערנעהמען דעם היפא־טעקאריש בעלאסטעטען ערד־בעזיץ. עס איז אויך אלגעמיין בעקאנט די פאזיטיווע שטעלונג פון מא־ראנטישען פאטריארך צום פראיעקט פון דער יו־דישער איינוואנדערונג קיין לבנון. דער פרעזידענט פון דער רעפובליק האביב פאשא סאאר האט זיך אין א פרעסע־אינטערוויו ארויסגעזאגט פאר דער יודישער איינוואנדערונג. צום לאגער פון די איינ־וואנדערונגס־געגנער געהערען אין דער ערשטער רייה אלע עקסטרעמע נאציאנאליסטען און יונגע אינטעלעקטועלען ווי דאקטוירים, אדוואקאטען, אינ־זשיניערען א. ד. גל., וועלכע האבען מורא, אז די פרייע בערופען וועלען ליידען צוליב דער קאנקורענץ מצד די איינוואנדערער. כדי בערוהיגען די אפאזיציע האט די פראנצויזישע מאכט אנגעקינדיגט א געזעץ, לויט וועלכען עס איז פערבאטען צו פער־קויפען אויסלענדער באדען אין לבנון ביי דער א״י־גרענעץ אהן א פריהערדיגער צושטימונג פון דער מאכט.

אין אלגעמיין קען געזאגט ווערען, אז די עפענטליכע מיינונג אין לבנון איז גיכער גענייגט צו א פאזיטיווען שטאנדפונקט בנוגע דער יודישער איינוואנדערונג.

ירושלים (יט״א) די טרוקעניש, פון וועל־כער די סירישע פראווינץ חורן ליידט שוין זייט 7 יאהר, האט אויף אזוי פיל פערערגערט די לאגע פון פויערטום אין דער פראווינץ, אז אלע פאלאטיווע מיטלען פון דער רעגירונג האבען נישט געבראכט קיין וועזענטליכע הילף דער בעפעלקערונג. אויך די הלוואות, וועלכע עס האט ערטיילט די סירישע לאנדווירטשאפטליכע באנק אין דער הויך פון 400 טויזענד סירישע פונט, וואס עס מאכט אויס א דריי־טעל פון דעם גאנצען קאפיטאל פון דער באנק — האט ווי עס טיילט מיט די „פאלעסטיין פאקט“ — נישט געלינדערט די לאגע.

פון דעם מזרח־טייל פון חורן, אין האריי על צעיר, וואס האט אמשטעדסטען געליטען פון דער אומגערעכעניש און גרעניצט מיט ארץ־ישראל, האבען העכער 30,000 פויערים אויסגעוואנדערט קיין ארץ־ישראל.

ווי עס בעשטעטיגט דער בעקאנטער סירישער פאליטיקער סעזפיק ביי אל קאיאני, האבען די געלד אונטערשטיצונגען פון די דאזיגע אויסוואנדערער קיין א״י אפגעהאלטען פון הונגער־טויט פיל משפחות אין סיריען.

זאל „פילהארמאניע“
נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84

! ווידער לעבעדיג
ווידער פריילעך !

פון מארגען
פרייטאג
9 אווענט

נור געציילטע גאסטשפילען
פון טעאטער
„אראראט“
קינסטל. אנפ. משה בראדערזאן.

לאדזש וועט ווידער לאכען!
רעוועלאציע פראגראם!
די שענסטע נומערן פון 30 פראגראמען!

א. ג.
א געלעכטער אין זייט — א

רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער.
קאנפערענסיער: וול. גאדיק.
מוזיק־לייטונג: ה. רוביז.
פערגרעסערטער אנסאמבל.
לעזט מארגען!

לאָדז, 16 אויגוסט 1934

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 16 אויגוסט 1934

די שפּראַך פון קריגס-ציפערען

צי גייט נישט די וועלט צו אַ'נ'עהנליכען חשבון?

צוואַנציג יאָהר געשיכטע איז אַ לאַנג שטיק צייט. פיל מענשען זענען אין דער צייט געשטאָרבען, פיל זענען געבוירען געוואָרען. דעם צוואַנציג סטען יאָהרצייט פון קריגס-אויסבּרוך בּאַגייען נישט די זעלבע מענשען, וואָס האָבען געלעבט, ווען דער קריג איז אויסגעבּראָכען. פאַר פיל מענשען איז דער קריג בּלויז אַ היסטאָרישע ערינערונג, וואָס איז בּעקאַנט פון הערען, פון דערציילען און פון לייענען, און די אַטמאָספערע און די בּעדינגונגען, וואָס זענען דורכן קריג געשאַפען געוואָרען, ווייזען זיך פאַר זיי אויס נאָרמאַל און געוועהנליך, ווייל קיין אַנדערע האָבען זיי נישט געוואוסט. בּלויז אין די אויגען פון אַלטען דור, וועלכער גייט ביסלעכווייז אַוועק פון דער וועלט, לעבען די בּעדינגונגען פון פאַרן קריג און פון נאָכן קריג. די מעהרהייט פערשטייט שוין נישט דעם דאָזיגען אונטערשיד. עס וועלען דאָ גאָרנישט העלפען קיין שום ערציילונגען און קיין שום אויפקלערונגען. די אייגענע איבערלעבונגען וועט דעם מענשען קיין שום זאַך נישט פערטרעטען און צו פערשטעהן די אַלטע פערהעלטענישען אויפ'ן גרונד פון דערציילונגען און אָבסערוואַציעס פון אַנדערע וועט שטענדיג זיין נישט דאָס זעלבע, וואָס אויפ'ן סמך פון אייגענע ערפאַהרונגען.

לאָמיר פּרובּען בּרענגען עטליכע ציפערען. מיט אייניגע אונטערשידען זענען זיי עהנליך פאַר אַלע ציוויליזירטע מלוכות און אויך פאַר דייטש-דייטשלאַנד. לויט דער דורכשניטליכער סטאַטיסטיק אין פּוילען פאַלט אויס 25 פּראָצענט פון דער בּע-פעלקערונג אויף קינדער בּיז נײַן יאָהר, בּיז צוואַנציג פּראָצענט אויף יוגענטליכע פון צעהן בּיז נײַנצעהן יאָהר. אַכצעהן פּראָצענט אויף מענשען פון נײַנצעהן בּיז 29 יאָהר. 22 פּראָצענט אויף מענשען פון דרייסיג בּיז 40 יאָהר און פופצעהן פּראָצענט פאַלט אויס אויף דער בּעפעלקערונג אין עלטער פון פופציג יאָהר און ווייטער.

מען קאָן אַלזאָ אָננעהמען, אַז מענשען, וועלכע זענען אין מאָמענט פון קריגס-אויסבּרוך דאָס הייסט צוואַנציג יאָהר צוריק אַלט געווען ערשט צעהן יאָהר. האָבען שוין איצט נישט קיין אייגענע. און ווערספּוילע ערינערונגען וועגען דער מלחמה. די דאָזיגע מענשען זענען איצט אַלט דרייסיג יאָהר. אויב מיר זאָלען נעהמען די אויבּיגע ציפערען פאַר אַ יסוד, איז איצט געדענקען שוין בּלויז 35 פּראָצענט פון אַלע מענשען דעם קריג און זיינע שוידערליכקייטען אַלס אייגענע איבּער-לעבונגען, בּעה פאַר אַלע איבּעריגע מענשען, דאָס הייסט פאַר גאַנצע 65 פּראָצענט דערונטער פאַר 35 פּראָצענט פון די דערוואַקסענע, איז דער קריג שוין אַ געשיכטליכע ערשיינונג. און אויב מען זאָל אָננעהמען אַז אַקטיווקייט און פּאָליטישער שוואונג זענען געוועהנליך בּעדייטענד גרעסער בּיי יוגענט-ליכע, דאַן איז דער אויספיהר קלאָר, אַז דער פּאָ-ליטישער איבּערגעוויכט פון די פּאָליטישע כּוחות הויבּט אָן אַריבּערצוגיין צו דער זייט פון די יונגע. אין דער עלטערער גענעראַציע זענען נאָך שטאַרק טעטיג די אַקטיווסטע יאָהרגענג, פון 35 יאָהר בּיז 45, וועלכע קענען נאָך גוט דעם קריג, אָבּער אויף זיי ליגט שוין שטאַרק דער דרוק פון די יוגענטליכע, וועלכע פאָדערען זייער אַנטייל אין דער בּעשטאַלטונג פון לעבּען און וועלכע קוקען שוין אַנדערש אויפ'ן לעבען און אויף די מענשליכע בּעציהונגען.

די עלטערע געדענקען, אַז ווען דער קריג האָט זיך אין יאָהר 1918 פערענדיגט, דאַן האָט מען גערעדט און געשריבּען, אַז לכל הפּחות אין משך פון צעהן יאָהר וועט די וועלט נישט האָבּען די מינדעסטע לוסט צו פיהרען נייע מלחמות. אָבּער פון זינט דער קריג האָט זיך פערענדיגט, זענען שוין פאַריבּער זעכצעהן יאָהר, און די צאָהל פּראָ-בּלעמען, וואָס קאָנען באַין אופן נישט ערלעדיגט ווערען אויף אַ פרידליכען וועג, ווערען מיט יע-דען יאָהר אַלץ גרעסער און שטאַרקער. די דייטש-שען האָבּען פאַר זיך געשאַפען אַ נײַע רעליגיע, וואָס איהר דאָגמע בּעשטעהט אין דעם, אַז נישט עס דאַרפען פאַר דייטשלאַנד צוריקגעשטעלט ווע-רען די אַלטע גרעניצען און געביטען, נאָר אַז דייטשלאַנד דאַרף אין דער גרעסטער בּרייט אויס-שפּרייטען איהר עקספּאַנסיע און קאָלאָניזאַציע אויפ'ן מזרח, כּדי פאַר די קינפטיגע דייטשע דורות צו זיכערען די מעגליכקייט פון עקספּאַנסיע. און די מיליאָנען אַרבּייטסלאָזע אין אייראָפּע, פאַר וועלכע דער אייראָפּעאישער שלום שאַפט נישט קיין שום שאַנסען אויף דער צוקונפט, ווייל די דאָזיגע שאַנסען זענען צוגענומען געוואָרען אַ דאַנק דער אַוואַנטוריסטישער פּאָליטיק פון די איצטיגע דייטשע פיהרער, זיי זענען גרייט אויף אַלעמדינג.

איצט, ווען עס איז געוואָרען צוואַנציג יאָהר זינט דער קריג איז אויסגעבּראָכען און ווען יעדער טאָג בּרענגט ערינערונגען פון דער שרעקליכער מלחמה צייט, קאָן מען נאָר פעסטשטעלען, אַז די לעהרערס פון דאָזיגען וועלט-קריג זענען שוין כּמעט אינגאַנצען פערשוואונדען געוואָרען. אַלץ זאָגט עדות דערויף, אַז מיר שטעהען פאַר אַ נייער גרויסער מלחמה. אין אייראָפּע מוז דייטשלאַנד אַרויסרופען אַ קריגס-שרפה, דייטשלאַנד האָט נישט קיין אַנדערען וועג פאַר זיך, אויב עס וויל אויס-מיידען אַ שוידערליכע אינערליכע שחיטה פון אַלע געגען אַלעמען. אויפ'ן ווייטען מזרח האַלט יאַפּאַן, אַז עס איז געקומען די ריכטיגע צייט צו שאַפען פאַר זיך נייע ערעבּערטע געביטען. סיי יאַפּאַן, סיי דייטשלאַנד רופען אָן אָפען אַלס ציל פון זייערע בּעגעהרען רוסלאַנד. דערפאַר קומט פאַר די פיבּערהאַפטע בּעוואָפנונג פון די סאָוויעטען. און פּוילען שטעהט דאָך אויפ'ן וועג פון דייטש-לאַנד אין דראַנג קיין רוסלאַנד.

עס שטעהט שוין נישט די פראַגע, צי עס וועט זיך אָנהויבּען דער קריגס-טאַנץ, די פראַגע שטעהט, ווען ער וועט זיך אָנהויבּען און צי ער וועט זיך אָנהויבּען אויפ'ן ווייטען מזרח אָדער ער וועט זיך אָנהויבּען סיי אויפ'ן ווייטען מזרח, סיי אין אייראָפּע. אָבּער דאָס שאַדט נישט די טעאָ-רעטיקער זיך צו פערנעהמען מיט פערשידענע אַנ-דערע „וויכטיגע" פּראָבּלעמען. די קלענערע צרות היילט מען שטענדיג מיט גרעסערע. און דער מענש איז פעהיגער צו דענקען וועגען די קליינע היינטיגע צרות און נישט וועגען די שווערע און גרויסע מאָרגענדיגע.

די קריגס-געפאַהר וועט זיך פערוואַנדלען אין אַ קאַטאַסטראָפע

אויב די האַבּסבּורגער וועלען צוריקקומען קיין עסטרייך

די פראַגע עסטרייך הערט נישט אויף צו אינטערעסירען די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט. בּעזונדערס זייט דעם נישט געלונגענעם היטלעריסטישען פּוטש אין ווינען און דער דערמאָר-דונג פון דאָלפוסען, איז דאָס פּראָבּלעם עסטרייך אַוועקגעשטעלט געוואָרען אין זיין גאַנצער שאַרפ-קייט. די סכּנה פון אַ היטלער-עסטרייך איז אויף אַ געוויסער צייט געוואָרען אָפּגערוקט, דאַנעבּען האָט זיך אַרויסגערוקט אין פאָדערגרונד פון אַ צו-ריקקעהר פון די האַבּסבּורגס. די לאַגע איז זעהר אַ קאָמפּליצירטע. אַ בּעזונדערס גרויס אויפזעהען האָט אַרויסגערופען די רייזע פון עסטרייכישען וויצע-קאַנצלער שטאַרהעמבּערג קיין רוים. שטאַר-העמבּערג איז, ווי בּעוואוסט, אַנ'אָנהענגער פון דעם צוריקקער פון די האַבּסבּורגס און זיין ער-קלערונג אין רוים, אַז די עסטרייכער וואָלטען איידער היטלער בּעסער געוואָלט אַ האַבּסבּורג, געווינט דעריבּער אַ געוויסע בּעדייטונג. פון דער אַנדער זייט ווידער ערקלערט די „קליינע אַנ-טאַנט", אַז „איידער אַ האַבּסבּורג איז שוין גלייכער היטלער". עס איז דעריבּער פערשטענדליך די בּאַונרוהיגונג, וואָס עס רופט אַרויס אין איי-ראָפּע דער ענין עסטרייך. אין שייכות מיט די דאָזיגע שטרעמונגען שרייבּט געאָרג בּערנהאַרד צוו. אַנד. פאָלגענדעס:

צי גרייט זיך אין עסטרייך אַ נייע וועלט-מלחמה? די דאָזיגע פראַגע שטעלט זיך פאַר יע-דען ביטער ערנסט, ווער עס האָט נאָר אויפמערק-זאַם געלעזען די צייטונגס-ידיעות.

כּסדר געפינט מען דאָרט מעלדונגען, לויט וועלכע דער צוריקקעהר פון די האַבּסבּורגס אויפ'ן עסטרייכישען טראָהן איז שוין נישט מעהר, ווי נאָר אַ פראַגע פון דער צייט.

די אַגיטאַציע פאַר די האַבּסבּורגס ווערט אין איצטיגען מאָמענט זעהר געשיקט געפיהרט אין די צייטונגען פון דער גאַנצער וועלט. כּסדר לייענט מען וועגען דער קייזערין ציטאַ און איהר זוהן, אָדער מען זעהט דאָס סימפּאַטישע יונגעלשע פּנים פון ערץ-הערצאָג אָטאָ אין די פערשידענע טאָג-אילוסטראַציעס. די דאָזיגע פּראָפּאַגאַנדע האָט, זעהט אויס, שוין אָנגעשיקט די אויסטערליכע מי-ניסטעריומס פון די גרויסע מלוכות. דאָרט ווייסט קיינער נישט אייגענטליך, וואָס מען זאָל מיט עסט-רייך מאַכען. מען זעהט נאָר, אַז אַזוי ווי איצט קען עס אייגענטליך נישט ווייטער בּלייבּען. מען האָט מורא פאַר היטלערן, מען האָט אָבּער אויך פּונקט אַזוי מורא פאַר די אינטערנאַציאָנאַלע פאָל-גען, וואָס עס וועט האָבּען דאָס אַריינמאַרשירען פון איטאַליענישע סאָלדאַטען קיין עסטרייך. דער געדאַנק קענלאָזער אייראָפּעאישער דיפּלאָמאַטיע דאַכט זיך אַ האַבּסבּורג אַנשטאָט היטלערן שוין פאַר אַ גוטע לעזונג.

אָבּער צי מאַכט מען זיך נישט קלאָהר, אַז דאָס וואָלט, פּונקט אַזוי ווי מוסאָליניס אינטער-ווענץ, אַרויסגערופען דעם קריג? און קריג בּלייבּט קריג, אָהן אונטערשיד צוליב וועלכער סיבּה ער איז ענטשטאַנען. די אייראָפּעאישע פעלקער געפי-נען זיך — אין דער וואַהל צווישען קריג און קריג — פּונקט אין דער זעלבער לאַגע ווי אַ מענש, וואָס לעגט זיך איבּער פון וואָס עס וועט איהם זיין אָנגענעהמער איבּערגעפאָהרען צו ווערען: פון אַ טויטען - עגלה, אָדער פון אַ חתונה=קאַרעטע.

ביי דער איצטיגער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע פון דער וועלט, און ביי די שווערע פּראָבּלעמען, וואָס וואַרטען אויף אַ לעזונג, איז אייגענטליך די פראַגע פון דער רעגירונגס-פאָרם אַ גלייכגילטיגע. אין די לעצטע 10 יאָהר האָט מען מיט רעפּובּלי-קען געמאַכט אַזעלכע שלעכטע ערפאַהרונגען, אַז אַ סך וואָלטען גיכער געוואָלט אַ מעהר אָדער ווייניגער פערנונפטיגען קעניג איידער אַ שלעכטען פּרעזידענט.

אָבּער אין עסטרייך האַנדעלט עס זיך נישט וועגען דער רעגירונגס-פאָרם, נאָר וועגען דעם ווער עס זאָל זיין קעניג.

אפשר קיינמאָל נישט אין דער געשיכטע, איז אַ מאָנאַרכיע אַזוי ענג פערקניפּט געווען מיט דער פאַמיליע פון מאָנאַרך, און איהר פּאָליטיק איז געווען אַזוי געוועגדעט אויף דער מאַכט שטרע-בּונגען פון אייגענעם הויז, ווי דאָס איז געווען בּיי דער עסטרייך-אונגאַרישער מאָנאַרכיע.

אַ האַבּסבּורגער איצט בּעזעצען אויפ'ן עסטרייכישען אָדער אונגאַרישען טראָהן, וואָלט בּעדייט די דאָזיגע מאַכט-פּאָליטיק פאַר'ן אייגענעם הויז ווידער בּעניצען. דאָס וואָלט געווען אַ דראָהונג פאַר אַלע זעלבּסטשטענדיגע געוואָרענע פעלקער פון דער געוועזענער עסטרייך-אונגאַרישער מאָנאַרכיע.

ווען טשעכאָסלאָוואַקיען, אָדער רומעניען, אָדער יוגאָסלאַוויען, אַפילו ווען פּוילען זאָל וועלען צו העלפען, אַז אַ האַבּסבּורגער זאָל ווידער בּעזעצען דעם טראָהן, וואָלטען די דאָזיגע מלוכות דערמיט, אויף זיך אַליין אַרויסגעגעבּען אַ טויט-אורטייל. זיי ווייסען וועגען דעם און וועלען זיך געגען דעם שיצען.

די שלום - טראַקטאַטען דורך וועלכע די מלחמה איז געענדיגט געוואָרען, האָבּען געשאַפען אַ רייהע פּראָבּלעמען וועגען וועלכע די מחבּרים פון די טראַקטאַטען האָבּען ענטוועדער אינגאַנצען נישט געטראַכט, אָדער זיי האָבּען זיי איבּערגעלאָזט צו לעזען פאַר די שפּעטערדיגע דורות.

צו די דאָזיגע פּראָבּלעמען געהערט אויך עסטרייך. וועלכע פּראָבּלעמאַטיש איז אַלץ געוואָרען שווערער צוליב דעם כּסדרדיגען אָפּלעגען די פראַגע. איצט איז זי געוואָרען די איינציגע שאַרפע מלחמה-געפאַהר. בּכדי די דאָזיגע געפאַהר צו פער-וואַנדלען אין אַ תיכּפדיגע קאַטאַסטראָפע איז פער-האַן נאָר איין זיכער מיטעל: דאָס צוריקבּעזעצען די האַבּסבּורגער אויפ'ן טראָהן, וואָס שיינט אין משך פון דעם אַלגעמיינעם דיפּלאָמאַטישען זומער-שלאָף, זיך צו האָבּען ווירקזאַם צוגעגרייט.

עקס-קייזער ווילהעלם האָט געוואָלט קומען קיין דייטשלאַנד

נאָר היטלער האָט איהם נישט אַריינגעלאָזט

אין די טעג, ווען עס זענען אָנגעקומען די ידיעות וועגען הינדענבּורגס קראַנקהייט, האָט מען אין דאָאָרן, אין דעם אויפענטהאַלטס-אָרט פון עקס-קייזער ווילהעלם, געלעבּט אין גרויס דענערוווירונג און אומזיכערקייט. נאָך יעדער שעה האָפנונג און אָפּטימיזם, איז געקומען אַ שעה פון נייע ענטויי-שונגען.

און היטלער איז געוואָרען דער „פיהרער" פון רייך, און עס זעהט אויס, אַז אין איצטיגען מאָמענט, האָט ער נאָך מעהר ווי ווען עס איז געווען פולשטענדיג פערגעסען וועגען גורל פון די האָהענצאָלערנס און וועגען יעדען געדאַנק פון אַ צוריקשטעלונג פון דער מאָנאַרכיע. און אין דאָאָרן האָט מען אין דעם שטאַרק געגלויבּט.

עס איז שוין איצט פאַר קיינעם נישט קיין סוד, אַז ווען עס זענען אָנגעקומען די ערשטע ידיעות וועגען הינדענבּורגס האָפנונגסלאָזען צו-שטאַנד, האָט ווילהעלם מיט אַ בּעפעהל-לערישען טאָן ערקלערט: „איך פאָהר תיכּף קיין נוידעק, בּכדי צו זיין אָנוועזענד אויף דער לוויה פון דעם מענש, וועלכער איז געווען מיין גרעסטער און טרייעסטער זעלנער".

די דאָזיגע ערקלערונגען האָט אַרויסגערופען אַ אומבּעשרייבּליכע צומישונג און פערוואונדערונג. ווילהעלמס סבּיבה האָט מורא געהאַט פאַר די סכּנות פון „אַזאַ" רייזע. פון דער אַנדערער זייט אָבּער האָבּען ווילהעלמס פערטרויאונגס-פריינד זיך אָפּגעגעבּען אַ חשבּון וועגען דער סובּטעלער קאָלקולאַציע, וואָס שטעקט אונטער דעם דאָזיגען פּלאַן.

אפשר איז דאָס אַ „וואַ בּאַנק" שפּיל פון דעם 76-יעהריגען זקן, וועלכער האָט שוין גאָרנישט צו פערלירען און איז דעצידירט מיט אַלעם צו ריזי-קירען, בּכדי אַלץ צו געווינען.

ווילהעלמס סבּיבה האָט זיך, אָהן שום ספק, אָנגעגעבּען אַ חשבּון, אַז דער צוריקקעהר פון עקס-קייזער נאָך 16 יאָהר אָפּוועזענהייט פון דייטש-לאַנד, וואָלט אַרויסגערופען אַ טיפע דערשיטערונג אין גאַנצען דייטשען פאָלק, וועלכעס איז שוין אַ ביסעל מיד פון דעם 18-חדשימדיגען היטלעריס-טישען רעזשים און וועלכעס האָט נאָך נישט פער-לוירען די האָפנונגען, אַז אַ עווענטועלע צוריק=שטעלונג פון דער מאָנאַרכיע וועט אויסבּעסערען זיין לאַגע. אַ חוץ דעם עקזיסטירט דאָך נאָך די אַרמעע, די רייכסוועהר, וועלכע איז דער פּאָק-טישער הער פון דייטשלאַנד און וועמענס טרייהייט צו היטלערען איז זעהר צווייפעלהאַפט, די פיהרער ווידער זענען אַלע אָהן אויסנאַהם פאַר'ן עקסקייזער אָדער עקס-קרוינפּרינץ.

די אָפּטימיסטען זענען אַפילו געווען זיכער, אַז היטלער וועט זיך נישט אַקעגענשטעלען דעם צוריקשטעלען פון דער מאָנאַרכיע, ווייל דערמיט וואָלט ער זיך בּעפרייט פון אַ טייל פעראַנטוואָרט-ליכקייט און וואָלט פערפעסטיגט זיין פּאָזיציע אַלס קאַנצלער אונטער דער מעכטיגער פיהרונג פון די האָהענצאָלערנס.

מען האָט זיך נישט גערעכענט מיט דער פּסיכאָלאָגיע און געהיימע פּלענער פון „פיהרער", וועלכער — ווי עס האָבּען בּעוויזען די ווייטער-דיגע געשעהענישען — האָט זיך אַליין ערקלערט אַלס פּרעזידענט פון רייך און איבּערגענומען אַ העכערע מאַכט, ווי עס האָט אַפילו פּרעזידענט רוזוועלט.

אין משך פון דינסטאָגדיגען און מיטוואָכ-דיגען טאָג פון הינדענבּורגס קראַנקהייט, זענען געפיהרט געוואָרען לאַנגע טעלעפאָנישע געשפּרעכען צווישען דאָאָרן און בּערלין. ווען גענ. בּלאָמבּערג האָט פאָרגעשטעלט ווילהעלמס וואונש, איז דער „פיהרער" אַריינגעפאַלען אין אַ שרעקליכען כּעס און האָט געדראָהט, אַז ער וועט שטערען דעם עקס-קייזער אַריבּערצוגעהען די גרעניץ, אויב ער וועט זיך נישט אָפּזאָגען פון זיין פּלאַן. „אויב איהר וועט וואַגען דאָס צו טון — האָט געענטפערט גענעראַל בּלאָמבּערג — וועט די גאַנצע אַרמעע ווי איין מאַן זיך שטעלען געגען אייך".

עס האָבּען זיך אָנגעהויבּען לאַנגע אונטער-האַנדלונגען צווישען בּיידע לאַגערען און ענדליך האָט היטלער אַלס געשיקטער דיפּלאָמאַט אַרויס-געריקט דעם לעצטען אַרגומענט: „אויב ווילהעלם וועט פערלאָזען האָלאַנד און צוריקקעהרען קיין דייטשלאַנד... וועט דאָס זיין אַנ'אָנזאָג פון אַ מלחמה. נישט פראַנקרייך, נישט איטאַליען, נישט ענגלאַנד און אַפילו נישט אַמעריקאַ וועלען נישט טאָלערי=רען אַזאַ שריט פון עקס=קייזער. און דייטשלאַנד קען נאָך נישט, אין איהר איצטיגער לאַגע קעמ-פען געגען דער גאַנצער וועלט".

דער דאָזיגער אַרגומענט איז איבּערטעלע-פאָנירט געוואָרען קיין דאָאָרן און האָט אויך גע-מאַכט דעם געהעריגען איינדרוק אויף ווילהעלמען. ער האָט רעזיגנירט פון זיין פּלאַן. ער האָט אַרויס-געשיקט אַ קאָנדאָלענץ-דעפּעשע צו הינדענבּורגס זוהן און נישט ערלויבּט אַרויסצושיקען אַזאַ דעפּע-שע צום קאַנצלער. אויף דער לוויה האָט ער דע-לעגירט זיין זוהן, און קיין נוידעק איז געפאָהרען דער קרוינפּרינץ.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

ניייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 16 ה אלול תרצ"ד

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.20
זון אונטערגאנג 7.59

נאר וועגן דער קראנקער חלוצה

אנ'אויפקלערונג פון דער פערוואלטונג פון „הנוער הציוני"

טיר האבן נעכטען געברענגט די אויפקלע־רונג פון דער קהלה=פערוואלטונג מכוח דעם, פאר־וואס די קהלה האט זיך אפגעזאגט צו שיקען אין שפיטאל א חלוצה פון קיבוץ ביים „הנוער הציוני", וועלכע איז פלוצלונג קראנק=געווארען און מ'האט געדארפט אדורכפיהרען אַ אָפּעראציע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט אונז דער פאטראנאט פון קיבוץ ביים „הנוער הציוני" צוגע=שיקט א שילדערונג פון דעם גאנצען בעדויערנס=ווערטען פאל:

א חלוצה פון קיבוץ, וועלכע איז פון וואַ=זשימיעוש, האט פלוצלינג בעקומען א געשוויר אין האלז און דער ד"ר ש. מאלאוויסט האט פעראר־דענט זי גלייך צו נעהמען אין שפיטאל און אדורכ־פיהרען אנ'אפעראציע. א דעלעגאציע פון קיבוץ איז אוועק אין דער קהלה און היות ווי ס'איז גראד קיינער גישט געווען, ווער ס'זאל קענען דע־צידירען וועגען שיקען דאס מיידעל אין שפיטאל, אויפ'ן חשבון פון דער קהלה, איז די דעלעגאציע געקומען אויף צומארגענס נאכאמאל, דער וויצע־פרעזעס ה' הענעך בערגער האט זיך אבער אפגע־זאגט צו שיקען דאס מיידעל אין שפיטאל, ער־קלערענדיג, אז די ביודזשעט-סומע צו דעם צוועק איז שוין אויסגעשעפט. ווען דער מיטגליד פון דער דעלעגאציע ה' שמערל לעווי (מיטגליד פון פאט=ראנאט פון קיבוץ) האט אויפמערקזאם געמאכט, אז 2 יודען פון אנשי שלומנו האבען דאך דיזעלבע וואך בעקומען פון דער קהלה אויף 10 טעג אין שפיטאל אריין, און דא דארף מען נאר 3 טעג – האט ה' בערגער געענטפערט: „ס'איז נישט קיין בייז, וועט זיין מיט איינע ווייניגער, וואס זאל אויפרייסען מיטינגען".

דאס מיידעל איז דאן אפגעשיקט געווארען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל אויפ'ן חשבון פון ה' ש. לעווי.

דעם דאזיגען פאקט גיט אונז איבער די פערוואלטונג פון „הנוער הציוני" און ה' שמערל לעווי.

זי האט חתונה געהאט אויף שפאס

נאר ער וויל זי נישט גט'ן, ווייל ער האט זי ליב

א סענסאציאנעלע פאסירונג צוליב א רייזע קיין ארץ=ישראל

מאיר פאגעלמאן איז נישט פון די צוויי פאר א דרייער. אזוי האט מען וועגען איהם גערעדט אין די קרייזען פון זיינע בעקאנטע. דאס שטיקעל, וועלכעס ער האט אבער לעצטענס אדורכגעפיהרט שטייגט איבער אלץ, וואס מ'האט אפילו וועגען איהם געטראכט.

מאיר פאגעלמאן איז אין לאדז געווען א „דעפטאק" - געהער, א דאן - זשואנמשיק און א „שוויצער". ער האט געפיהרט עטליכע ליבעס גלייכצייטיג און האט געטוישט כסדר זיינע בעקאנ־טע אין פריינדינס, ביז איינמאל האט ער זיך בעקענט מיט דער פריילין גינא שווארצשטיין, א שעהנע און געבילדעטע, א פרעהליכע און אינטערעסאנטע. פון דעמאלט אן האט פאגעלמאן צוריקגעווארפען די נארישקייטען, זיך דערוויטערט פון אלע זיינע לייכטזיניגע בעקאנטע און געווארען ערנסט.

די פריילין גינא האט געמאכט אויף איהם א שטארקען רושם און פון טאג צו-טאג האט ער זיך אלץ מעהר פערליבט אין איהר. פאגעלמאן האט נישט געהאט קיין דרייסטקייט צו זאגען דעם פריילין וועגען זיין גרויסע ליבע צו איהר. ער האט אבער געפיהלט, אז ער וועט דאס נישט אי־בערהאלטען און סוף-כל-סוף דערצעהלט וועגען זיין ליבע דעם פריילין שווארצשטיין.

גינא האט איהם פשוט אויסגעלאכט, זי האט פאגעלמאנען בכלל נישט ערנסט גענומען און איהם אפען געזאגט, אז ער זאל זיך נישט פערדרעהען דעם קאפ, ווייל ביי איהר האט ער נישט, וואס צו זוכען.

פאגעלמאן איז נישט בעגאנגען קיין זעלבסט-מארד, ער האט אויך נישט געקעמפט וועגען די ריקזיכטען פון פריילין שווארצשטיין, נאר בעשלא־סען, כדי זי איינצונאנצען צו פערגעסען, אוועקצופאה־רען קיין ארץ-ישראל. צו דעם צוועק איז פאגעל־מאן אוועק אויף א הכשרה-פונקט, וואו ער האט פערברענגט אנדערהאלבען יאהר.

אין דער דאזיגער צייט האט דאס פריילין גינא שווארצשטיין זיך בעקענט מיט א סטודענט לעאן גינטער, וועלכער האט דעם פריילין אויך ארויסגעוויזען גענענזייטיגקייט. נאכדעם ווי דער לאדזער לעאן גינטער האט פערענדיגט א פראנ=צויזישען אוניווערזיטעט אלס ד"ר כעמיע איז ער אוועק קיין ארץ=ישראל. צוערשט אבער האט ער תנאים געשריבען מיט פריילין גינא און צוגעזאגט, אז בקרוב וועט ער זי אראפברענגען אין ארץ-ישראל, וואס איז אבער נישט אנגעקומען אזוי לייכט.

פאגעלמאן האט בעקומען א סערטיפיקאט און האט זיך געגרייט צו פאהרען קיין ארץ-ישראל, וועגען דעם האט זיך דערוואוסט דאס פריילין גינא און זי איז געפאלען אויף א בעניאלער המצאה. זי איז אוועק צו איהר אלטען בעקאנטען פאגעלמאן און איהם פארגעלעגט, אז היות ווי מיט א סערטיפיקאט קען מען מיטנעהמען א פרוי, זאל פאגעלמאן שטעלען מיט איהר א פיקטיווע חופה, זי מיטנעהמען קיין ארץ-ישראל. דארט גלייך דורכ־פיהרען דעם גט און זי וועט קענען חתונה האבען מיט איהר געליבטען לעאן גינטער. פאגעלמאן האט צוערשט געצויגען מיט דער נאז, אזוי ווי ער וואלט נישט געוואלט איינגעהען דערויף, אבער דאן האט ער ערקלערט, אז צוליב דער אלטער בעקאנטשאפט איז ער מסכים אויף דער „קינסטליכער" חתונה מיט פריילין שווארצשטיין.

אלץ איז געגאנגען כשורה. מיט עטליכע וואָ־כען צוריק זענען מאיר פאגעלמאן און גינא שווארצשטיין געפאהרען אויף איין שיף, אבער אין בעזונדערע קאבינען קיין ארץ-ישראל אלס אפיצ־יעלע מאן און ווייב און גלייכצייטיג אלס ווילד־פרעמדע.

בעקומען קיין ארץ-ישראל. ביי דער שיף האט אפגעווארט לעאן גינטער, וועלכער האט זיך בעקענט מיט'ן „מאן" פון זיין כלה און דאס „פאר־פאלק" האט זיך צושיידט, אפרעדענדיג באלד אדורכצופיהרען די אפיציעלע פארמאליטעטען פון גט.

פאנעלמאן האט באלד בעקומען ארבייט, ווען גינא איז צו איהם געקומען וועגען אונטער־שרייבען די ביטע וועגען אדורכפיהרען דעם גט, איז פאגעלמאן ארויס מיט לשון און געזאגט:

– ניין, דאס וועט קיינמאל נישט געשעהען, דו ביזט מיין פרוי, איך האב פאר דיר געליטען, איך האב זיך אפגעזאגט פון דער גאנצער וועלט נישט דערפאר, אז איך זאל זיך אפזאגען פון דיר, ווען איך בעזיץ דיך שוין.

מ'קען זיך פארשטעלען, וואס פאגעלמאנס רייד האבען געמאכט אויף גינא און לעאנען. ס'איז געווארען א טומעל, ווענען דעם האט מען זיך באלד דערוואוסט אין לאדז, ביי די עלטערען פון ביידע צדדים.

פאגעלמאן האלט ווייטער אין איין טענה'ן, אז ער איז פערליבט אין גינאן און וועט זי נישט גט'ן. גינא דראהט מיט זעלבסטמארד.

נישט-איינגעגעבענער רויב=אנפאל אין מיטען גאס

(2) יוזעפא רייקאווסקא פון טאמאשאוו, איז נעכטען אוועק צו איהר שוועסטער אויף געסט.

ווען זי האט זיך געפינען פארן הויז, וואו עס וואוינט איהר שוועסטער, איז זי פערהאלטען געווארען פון א פערשוין מיט א רעוואלווער אין האנד, פערלאנגענדיג זי זאל איהם אוועקגעבען דאס געלד, וואס זי האט ביי זיך. א צום טויט-דערשראקענע איז זי שנעל אריינגעלאפען אין שטיב פון איינעם פון די שכנים. יעצער איז איהר נאכגעלאפען און צושלאגען זי ביז בלוט.

אויף די געשרייען פון די בעפאלענע איז געווארען א צוזאמענלויף. די אנגעקומענע פאליציי האט דעם פערשוין ארעסטירט, ער הייסט לאנגין פשעפיורי, ער ווערט געמליך בעזוכט פאר א סך עהנליכע חטאים.

העלדישער שאפער ראטעוועט אפ פון א זיכערען טויט

א מאמע מיט צוויי קליינע קינדער

(2) די דורכגעהער פון שרודמיעסקא גאס זענען נעכטען געווען עדות פון אזא מאל.

בעת איבערן וועג האט געפרובט אדורכ־געהען א פרוי פיהרענדיג ביי דער האנד 2 קליי=נע קינדער, איז אנגעלאפען אנ'אויטא אנגעפיהרט פון שאפער ריימאלד קאוואלסקי. דער שאפער זעהענדיג, אז איהם וועט שוין נישט געלונגען אפצושטעלען דעם מאטאר, האט ארויפגעדרעהט די מאשין אויפן טראטואר, אזוי אז דער אויטא האט זיך אנגעשטויסען אין גאז-לאמטערן, ווערענ־דיג שטארק בעשעדיגט.

די דורכגעהער האבען דעם העלדישען שא=פער הייס אפלאדירט און געדאנקט פאר זיין העל=דענמוט, אפראטעווענדיג 3 מענשליכע לעבענס.

ארעסטירט א בעאמטען פון שטאט=געריכט

אלס בעשולדיגטען אין דעפרוידירען מלוכה=געלד

(2) אויף דער דעציזיע פון פראקוראר איז נעכטען ארעסטירט און איינגעזעצט געווארען אין אויספארשונגס-ארעסט, דער בעאמטער פון שטאט-געריכט, פעליקס סאלאטשינסקי. ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער ארעסט געשעהען צוליב ענטדעקטע מיסברויכען, וואס עס זאל האבען בע־גאנגען סאלאטשינסקי. אויך האט מען סאלאטשינ=סקין געטראפען שפילען אין בעהיימען קלוב, וואס האט זיך געפונען אויף גדאנסקא גאס, וועלכער איז געווארען פון דער פאליציי פערחתמעט.

סאלאטשינסקי זאל האבען אין דעם קלוב פערשפילט גרעסערע סומען.

צוליבן גאנג פון דער ווייטערדיגער אויס־פארשונג, ווערען די ווייטערדיגע פרטים געהאל־טען שטרענג בסוד.

עס ווערען געזוכט

פאלגענדע פערזאנען ווערען געזוכט: יוסף פירסט, א סוחר, געבוירען אין סאכאטשעוו, א מאן אין די עלטערע יאהרען, לעצטענס געוואוינט אין טשעכיען.

הירש בארנשטיין פון ביאלא געוואוינט אויף דרעוונאווסקא ביי טאגלינסקין.

די אויבענדערמאהנטע ווערען געבעטען אין זעהר דרינגענדע אנגעלעגנהייטען צו מעלדען זיך אין דער קהלה פון 3–12 נאכמ.

DR. DED. H. LUBICZ

פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוועגד
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

היינט ד. 16 אויגוסט וועט אין לאקאל פון דער מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט פעט־ריקאווער 165 אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר דער פ.ק.או. לאדז שטאט 1 צו דער קאמיסיע דארפען זיך מעלדען די פאבאראווע פון יאהר־גאנג 1913 וועלכע האבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קא־מיסיעס און די פאבאראווע פון עלטערע יאהר־גענג, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט דייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט אויב זיי האבען דער־האלטען באמטליכע אויפפארערונגען פון דער שטא־טישער סטאראסטווע און וואוינען אויפן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען.

דעם 28-טען אויגוסט וועט אין דעמזעלבען לאקאל ווידער אמטירען די צוגאב-פאבאר קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז – שטאט 2, צו וועלכע ס'דאר־פען זיך אויך שטעלען די דערמאנטע קאטעגאריעס פאבאראווע. און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען.

צו דער קאמיסיע מוז מען צושטעלען א פאס ודער א דאקומענט מיט א פאטאגראפיע.

צום אנהויב פון שול=יאהר

(א) אין צוזאמענהאנג מיטן נייעם שול־יאהר, וועט קומענדען זונטאג פארקומען א קאנפע־רענץ ביים שול-אינספעקטאר פון אלע שול-לייטער, אויף וועלכע עס וועלען ארומגערעדט און בעהאנ־דעלט ווערען דער לערן פראגראם פון נייעם שול=יאהר.

מאנטאג וועלען אין אלע שולען פארקומען קאנפערענצען פון די לעהרער, פעדאגאגישע ראַ־טען א. ד. גל., אויף וועלכע עס וועלען בעהאנ=דעלט ווערען די זעלבע ענינים, ווי אויף דער קאנ פערענץ ביים שול-אינספעקטאר.

דינסטאג פריה וועלען אלע שילער זיך מוזען שטעלען אין די שולען, כדי צוזאמען מיט די לעה־רער, געהן אין די שוהלען, קירכעס ווי עס וועלען אפגעריכט ווערען תפילות.

מיטוואך וועלען זיך אנהויבען די נארמאלע למודים.

4000 שול-קינדער האבען גע־נאסען פון די זומער-קאלאניעס

(א) נעכטען זענען צוריקגעקומען פון די זומער=קאלאניעס די לעצטע פארטיע קינדער, וועלכע האבען דארטען פערבראכט פון 15 יולי אן.

אין אלגעמיין האבען אויף די זומער-קאלא=ניעס, וואס זענען הייי-יאהר איינגעארדענט געווא־רען פון שול-קוראטאר פערבראכט איבער 4000 קינדער.

פערזענליכעס

נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב דער ו. פארז. פון קהלה-ראט ראטמ. אדוו. יוסף ווייצ־מאן און האט אנגעהויבען צו דערלעדיגען ווייטער געזעלשאפטליכע ענינים.

געפאלען פון הונגער

(2) אויף בושעזשינער גאס איז געפאלען אין חלשות די 24-יעהריגע יאנינא מארטשאק.

נאך ערטיילען די ערשטע הילף איז זי אפ=געפיהרט געווארען אין שטאטישען זאמעל-פונקט.

א צווייטער פאל האט פאסירט אויף לוטא־מירסקא גאס, ווי עס איז געפאלען פון הונגער די 45-יעהריגע מרים לובאכינסקא. נאכן אפמינטערן איז זי אפגעפיהרט געווארען אין שטאטישען זאמעל פונקט.

DR.
L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף
62 פיעטריקאווער 62
און נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4–6 נאכמ.
ספעצ. האריז-קראנקהייטען

ביראָ-בידזשאַן און זײַנע פּערספּעקטיוון

נעכטיגער רעפעראַט פון פּראָף. גינאַ מעדעם

נעכטען איז אין פילהאַרמאָניע׳ס פאָיע־ קומען דער רעפעראַט פון פּראָף. גינע מעדעם א. ד. טעמע „בירא בידזשאַן און זײַנע פּערספּעקטיוון", דער רעפעראַט האָט אַרויסגערופן אַ גרויסע פּער אינטערעסירונג און דער זאַל איז געווען איבערפולט מיט אַן עולם, וועלכע איז געקומען הערן די אויס פירונגען פון דער בעקאַנטער „איקאָר"־טוער׳ין, וועלכע איז נאָר וואָס געקומען פון ביראָ־בידזשאַן.

דאָס ערשטע וואָרט בעהמט דער פאַרשטעהער פון „אַגראָ־יד" אין וואַרשע, אַדוו. גאָלדבערג וועלכער גיט איבער דאָס וואָרט דער רעפערענטין גינע מע־ דעם, וועלכע ווערט אויפגענומען מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.

וועגען בירעבידזשאַן האָט מען שוין פיל גע הערט און געלייענט, און דאָך איז גינע מעדעמס רעפעראַט אויסגעהערט געוואָרן מיט דער גרע־ סטער שפּאַנונג. דער רייכער אינהאַלט פון דעם רע־ פעראַט האָט באַזירט אויף אַ טיפען קענען פון דעם בעהאַנדעלטען ענין און אויף פּערזענליכע איבער־ דרוקען פון עטליכע מאָל בעזוכען די יודישע קאָ־ לאָניעס אין קרים, אין אוקראַינע און אין דער ווײַ־ דישער אויטאָנאָמער געגענט.

דער אויפבוי פון בירעבידזשאַן זאָגט די רע־ פערענטין איז קודם כל אַ מלוכה׳שע אויפגאַבע, גייט אַרײַן אין פּלאַן פון 2־טען פינפיאָהר, וואָס דאָס איז די בעסטע ערבות, אַז בירעבידזשאַן וועט אויפגעבויט ווערען, פּונקט ווי עס זענען רעאַליזירט געוואָרען די אַנדערע נישט ווייניגער גראַנדיעזע פּלע־ נער פון דער סאָוועטישער בויאונג. אַזוי, למשל, איז דעם 7־טען מאי 1934 אויפ׳ן פאַרשלאָג פון קאָ־ מערד בעשלאָסען געוואָרען, אַז די מלוכה זאָל דורך ענטשפּרעכענדיגע קאָמיסאַריאַטען פון לאַנדווירט־ שאַפט, פינאַנסען און דער סעקציע פאַר איבערגאַנג דערער בעזאָרגען אין בירעבידזשאַן די מעליאָראַציע פון באָדען, דאָס בויען סטאַנציאָנ־הײַזער און דאָס טראַנספּאָרטירען די איבערוואַנדערער פון צענטער.

אָבער נישט נאָר די מלוכה, אויך די סאָוועטי־ שע געזעלשאַפטליכקייט העלפט מיט וואָס נאָר מעגליך דעם אויפבוי פון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענט. עס איז געווען ריהרענד צו הערען דעם בעריכט פון דעם לעצטען צוזאַמענפאָהר פון געזעצ׳ד אין מאָסקווע, אויף וועלכען דעלעגאַציעס פון פאַרשיי־ דענע פאַבריקען און אונטערנעהמונגען האָבען אַרױס געגרופען זייער „דרושה־געשאַנק" פאַר דער יודי־ שער געגענט.

אַנגעזעהענסטע וויסענשאַפטליכע און טעכנישע אויטאָריטעטען פאַרלאָזען זייערע הײַזער און פאָהרען אין בירעבידזשאַן העלפען אויפשטעלען די בוי־ אונג, (למשל, דער אָנפיהרער פון דער געאָלאָגישער אַקאַדעמיע אין לענינגראַד אַ כדוליאַעוו, דער ספּעצ יאַליסט אויף בויען סטאַנציאָנ־הײַזער פון מאָסקווע דער דייטש מעריק א. א. נ.

דער דעקרעט פון יאָהר 1928 וועגען בירע־ בידזשאַן איז געווען אַ רעזולטאַט פון דער נאַציאָ־ נאַליטעטען־פּאָליטיק פון דער ראַטען־מאַכט, וואָס בעשטימט פאַר יעדער נאַציאָנאַליטעט אַן אויטאָנאָמע געגענט און גיט איבער אין איהר האַנט דאָס אויס־ פאָרעמען די עקאָנאָמיק פון דער געגענט.

די (אייבוואַנדערונג קיין בירעבידזשאַן אין די ערשטע יאָהרען האָט געטראָגען אַ נישט־אָרגאַניזיר־ טען כאַראַקטער. דער עלעמענט איז געווען נישט קיין גוט אָפּגעקליבענער. מיט דעם דערקלערט זיך וואָס דער אָפּפלוס האָט אין די ערשטע יאָהרען בעטראָפען פון 50—60 פּראָצענט.

אַ גרויסע ראָלע האָט דאָ אויך געשפּילט דער פּסיכאָלאָגישער אײַנשטעל פון די דעקלאַסירטע עלע־ מענטען, דער אופן פון טראַכטען פון געוועזענעם קרעמער און האַנטווערקער. דאָס זעלבע איז אויך געווען מיט דער יוגענט, וועלכע עס האָט געצויגען דער טעמפּ פון דער גרויסער שטאָט.

אויך איז געווען אַ פעהלער צו בעהמען פּיאָנע־ רען פאַר בירעבידזשאַן פון לאָס־אַנדזשעלעס, פון בריסעל, פון בוענאָס־איירעס א. אַז. וו. מען קען דאָך נישט פאַרגלײַכען די עמיגראַציע קיין בירעבידזשאַן מיט דער עמיגראַציע אַמאָל צו די קרובים אין אַמעריקע.

איצט אָבער איז אין בירעבידזשאַן מעהר צו־ געגרייט פאַר דער אויפנאַהמע פון נײַע איבערוואַנ־ דערער, און דער עלעמענט ווערט אָפּגעקליבען מיט גרעסערער פאָרזיכטיגקייט.

די 10,500 יודען פלוס די 1000 וואָס זענען אָנ־ געקומען די לעצטע וואָכען, זענען דער פעסטער קערן וואָס בויען דאָס נײַע לאַנד.

וואָס שייך אויסלענדישע עמיגראַנטען, וועלען דערווײַלע צוגעלאָזט ווערען נאָר קוואַליפיצירטע אַר־ בייטער פון די דעפיציט־פאַכען, ד. ה. פון יענע, אין וועלכע עס פיהלט זיך אין ראַטענפאַרבאַנד אַ מאַנגעל.

הערפאַר זאָל מען זיך נישט מאַכען קיין אילו־ זיעס, אַז ביראָ־בידזשאַן איז אַ ביי עמיגראַציע־לאַנד פאַר די יודישע מאַסען.

די רעפערענטין שטעלט זיך לאַנג אָפּ אויף די קלימאַטישע בעדינגונגען פון ביראָ־בידזשאַן און איהרע ריזיגע נאַטור־אוצרות, וואָס גיבען אין דער פּערספּעקטיווע אַ מעגליכקייט צו לעבען אַ בעפעל־ קערונג פון 15 מיליאָן נפשות. מ׳רעדט וועגען די זומפּען פון ביראָ־בידזשאַן. אָבער ביראָ־בידזשאַן איז שוין כמעט מיט אַ יאָהר 500 צוריק געווען בעפעלקערט פון כינעזער א. א. און די זומפּיגקייט פון ביראָ־בידזשאַן נעהמט זיך נאָר פון די ווילדע ריזיגע וועלדער, וואו עס ווערען דורכגעפיהרט אַ־ בער מעליאָראַציע־אַרבייטען, וואו די וועלדער ווע־ לען אויסגעהאַקט ווערען, ענטפּלעקט זיך פאַר די פּיאָנערען וואונדערבאַרע שוואַרצערד, פעהיג אַ רויסצוברענגען די פאַרשידענסטע מינים לאַנדווירט־ שאַפטליכע פּראָדוקטען.

ביראָ־בידזשאַן פאַרמאָגט: קוילען, אײַזען, מאַרמאָר, פאַרב, גראַפיט, קאַלך, ליים און אַנדערע בוי־מאַטעריאַלען.

מען איז געוואוינט צו שרעקען מיט דעם קלי־ מאַט אין ביראָ־בידזשאַן: ריזיגע פראָסט, כמאַרעס, קאָמאַרען א. אַנד. ס׳איז שטאַרק איבערטריבען. צוליב דער זוניגקייט פון ביראָ־בידזשאַן איז אפילו אַ פראָסט פון 40 גראַד לייכט אַריבערצוטראָגען. די רעפערענטין האָט געזעהען, אַז אַזעלכע פראָסט אַרומגיין מענשען בלויז אין סוועטערס.

אויך די פליגעלע פּערשווינדען באַלד, ווי עס בילדעט זיך אַ ישוב.

מען הערט אָפט וועגען דעם, אַז ביראָ־בידזשאַן איז אויסגעשטעלט אויף אַ געפאַהר, גרענעצענ־ דיג זיך מיט אַזאַ פאַרכאַפּערישע מלוכה, ווי יאַ־ פּאַן.

די רעפערענטין ציטירט די מיינונג פון אַזאַ מיליטערישען פאַכמאַן, ווי עס איז לאָרד מאַרליי, אַז ביראָ־בידזשאַן איז זיכערער אין פאַל פון אַ מלחמה, ווי לאָנדאָן, פּאַריז, טאָקיאָ, וואָרום דער שונא זוכט דאָך די צענטערס מיט אַ געדיכטער בע־ פעלקערונג.

די קאָלאָניזאַציע פון ביראָ־בידזשאַן איז צו־ געגרייט געוואָרען דורך דער דערפאַהרונג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין קרים און אוקראַינע. גינע מעדעם ציטירט די בעגייסטערטע מיינונג פון ארץ־ישראל׳דיגען פּראַקטיקער גאָרמאַן בענטוויטש וועגען דעם יודישען קאָלאָניסטישען עלעמענט אין ראַטען־פאַרבאַנד מיט זײַן נאַציאָנאַלען זעלבסטבע־ וואוסטזיין און מסירת־נפש. (בענטוויטש האָט איז משך פון 3 חדשים אין יאָהר 1931 שטודירט די יודישע קאָלאָניזאַציע אין קרים).

די פּיאָנערען פון ביראָ־בידזשאַן מיט דער הילף פון דעם גאַנצען ראַטען־פאַרבאַנד וועלען מוזען אויפבויען דעם יודישען סאָציאַליסטישען ביראָ־ בידזשאַן! — פאַרענדיגט גינע מעדעם אונטער שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען פון דעם עולם איהר רעפעראַט.

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעל־גאַס 27 טעלעפאָן 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען פון דעם גרעסטען אַמעריקאַנער סטאַר, דער שטאָלץ פון דער אָפּערעטע,
דעם ראָמאַנטישען ליבהאָבער און זינגער
מיכאַל מיכאַלעסקאָ
צום לעצטען מאָל נוצט אויס די געלעגענהייט! היינט, דאָנערשטאָג, 9.30 אָוונט
נאָר 1 גרויסע הנחה־ און פאָלקס־פאָרשטעלונג
אײַנהייטליכע רעוואָלאַציע־פּרייזען. אַלע בילעטען אין פּאַרטער בלויז 1 זל.
אין דעם גרויסען אויסערגעוועהנליכען אימפּאָזאַנטען אָפּערעטען־שלאַגער
אין 3 אַקטען (6 בילדער), 30 נומערן געזאַנג און טענץ, רעקאָרד־שלאַגערס איינס־ביי־איינס
„דעם טאַטענס ניגון" מיט מיכאַל מיכאַלעסקאָ אין דער הויפּט־ראָל
מאַרגן, פרייטאָג פּאָפּולערע פאָרשטעלונג „סינאַריטאַ" מיט מיכאַל מיכאַלעסקאָ אין אַ דאָפּעלט־ראָל — אַלס מאַן, און אַלס פרוי.

וועגען בעפרייען פון אָפּצאָהל

ביים אויסשטרייכען די פירמע פון האַנדעלס־רעגיסטער

אויף די וועכענטליכע שמועסען אין צענ־ טראַלען קליינהענדלער־פעראיין, פּאַמאַרסקאַ 15, איז בעריהרט געוואָרען פאָלגענדע פראַגע:

היות ווי ס׳איז שוין אַרײַן אין קראַפט דער נייער האַנדעלס־קאָדעקס, וועלכער זעהט פאָראויס אַז געשעפטען פון 3 טע, 4־טע קאַט. און 2־טע — אויב דער אומזאַץ בעשטעהט פון ווייניגער ווי 100.000 זל. — האָבען נישט דעם פליכט צו פיהרען ביכער און דערמיט דאַרפען זיי נישט זײַן רעגיסטרירט אין האַנדעלס־רעגיסטער. אויב מען איז רעגיסטרירט אין האַנדעלס־רעגיסטער, מוז מען טראָגען אַלע פליכטען. וואָס ליגען אויף רעגיסטרירטע סוחרים. די פליכט למשל פון פיה־ רען האַנדעלס־ביכער ליגט אויף סוחרים, וואָס זע־ נען רעגיסטרירט, אַפילו, ווען זיי האָבען אַ פּאַ־ טענט פון 3־טע קאַט.

דעריבער איז געצוואונגען יעדער קלענערער סוחר אויסצושטרייכען זיך פון האַנדעלס־רעגיסטער דורך אַרײַנטראָגען אַ געהעריגע ביטע, וואָס קאָסט פון 18,50 זל. אָן.

דער צענטראַלער קליינהענדלער־פעראיין, קענענדיג אָבער די קריטישע לאַגע פון די קליינ־ הענדלער, האָט בעשלאָסען צו אינטערווענירען אין מיניסטעריום צו בעפרייען די קליינהענדלער פון אויבענדערמאָהנטען אָפּצאָהל.

שלימזלדיגע אײַנברעכער

בעת׳ן גייעג איז איינער געוואָרען פאַרוואונדעט

(2) עהרנעכטען בײַנאַכט האָבען 3 אײַנ־ ברעכער געפּרובט זיך אַרײַנבעקומען אין קאָאָפּע־ ראַטיוו „ראָלאַ" אויף רוג גדאַנסקאַ און אַגראַ־ דאָוואַ.

בעת די אײַנברעכער האָבען שוין געהאַט אויסגעבראָכען די טיר איז אָנגעקומען אַ פּאָליציי־ פּאַטרול. די חברה, דערזעהענדיג פּאָליציי, האָבען גענומען אַנטלויפען אין דער ריכטונג פון שקאָלנאַ גאַס. פּאָליציי איז זיי נאָך. אויסשיסענדיג עטליכע מאָל, איינע פון די קוילען האָט איינעם פון די חברה־לייט פאַרוואונדעט אין פוס. די איבעריגע צוויי, זעהענדיג זייער חבר אַ פאַרוואונדעטען, האָבען זיך אַליין איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פּאָליציי.

אַלע 3 זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין תפיסה.

די נעמען פון די פאַרהאַלטענע, ווערען צו־ ליבען גאַנג פון דער אויספאָרשונג, געהאַלטען בסוד.

געהיימניספולער טויט פון אַ לעהרערין פון אַ פאָלקס־שול

(2) אין דער אייגענער וואוינונג, אויף זשול־ קאָווסקאַ 2, האָט מען געפונען ליגען אַ פאַרטשאַ־ דעטע פון גאַז, די 35־יעהריגע מאַריאַ דאַניעלע־ וויטש, לעהרערין פון אַ פאָלקס־שול. יעדע הילף איז שוין געווען אומזיסט, דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט.

פּאָליציי פיהרט די ווייטערע אויספאָרשונג, כדי צו דערגעהן די סיבות, צי מען האָט דאָ צו טון מיט אַן אומגליקספאַל, אָדער זעלבסטמאָרד.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט בײַנאַכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127), פּערעלמאַן (ציגעל־גאַס 32), י. צימער וואָלטשאַנסקאַ 37), ב. וואַיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

חתן וואַרפט זיך אונטער אַ צוג?

בעגעהט זעלבסטמאָרד

(2) אין די עלטערנס וואוינונג אויף בזשעזי־ נסקאַ־עלעוויטש 16, האָט מיטן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אָנגעטרונקען זיך מיט יאָדינע, די 17־יעהריגע יאַנינאַ אורבאַך. אין אַ שווערען צו־ שטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די סיבה אַן אומגליקליכע ליבע.

היינט — דער קאָנצערט פון׳ם וועלט־בעריהמטען אָבערקאַנטאָר ישראל אַלטער

היינט, 9 אין אָוונד, קומט פאָר אין פיל־ האַרמאָניע דער לאַנג־דערוואַרטעטער קאָנצערט פון׳ם וועלט־בעריהמטען אָבערקאַנטאָר ה׳ ישראל אַלטער, וועלכער טרעט אויף לטובת דער זעהר נוצליכער וואוילטעטיגקייטס־אינסטיטוציע „לינת־ אורחים".

ה׳ אַלטער וועט דאָס מאָל זינגען אַ רייהע פולשטענדיג נײַע קאָמפּאָזיציעס, וואָס וועלען פאַר־ שאַפען אַ גרויסען עונג רוחני פאַר די פילע פון זײַנע פאַרעהרער און בכלל פאַר די לאָדזשער מוזיק־ ליבהאָבער.

דער איצטיגער קאָנצערט זײַנער זאָל זײַן דער לעצטער אינ׳ם איצטיגען סעזאָן, און ס׳איז זעהר געוואונשען, אַז די לאָדזשער יודישע בעפעל־ קערונג זאָל פאַרבינדען אין דעם פאַל דאָס אָנגע־ נעהמע מיט׳ן נוצליכען ד. ה. דורכ׳ן הערען דעם וואונדערבאַרען מנגן אונטערשטיצען דעם „לינת־ אורחים".

פעסטגעשטעלט דעם נאָמען פון זעלבסטמערדער

אויף דער כאָיגער באַהן־ליניע

(2) ווי מיר האָבען עהרנעכטען מיטגע־ טיילט, האָט מען אויף דער באַהן־ליניע אין כאָינע געפונען אַ טויטען קערפּער פון אַ 45־יעהריגען מאַנספּערשוין.

נאָך אַ גרינדליכע אויספאָרשונג, איז נעכטען דער פּאָליציי געלונגען פעסטצושטעלען דעם נאָמען פון זעלבסטמערדער, דאָס איז דער 45־יעהריגער מיקאָלאַי פּיגאַרע.

די ווייטערע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

היינט — האַנדווערקער־מיטינג

וועגען דער עליה קיין ארץ־ישראל

היינט, דאָנערשטאָג, קומט פאָר אין זאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער־פאַרבאַנד, פּילסודסקיעגאָ 69 אַ מיטינג אויף ד. ט.: „ציוניזם, האַנדווערקער־ הכשרה און סערטיפיקאַטען־פאַרטיילונג".

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען דער פאָר־ שטעהער פון דער צענטראַלער אָרגאַניזאַציע „החלוץ האומני" ד"ר אברהם כץ פון ווילנע, משה קאַרע, ד"ר ג. קרויש, י. ליבערמאַן, ב. פריינד, מגר. א. בראַווערמאַן א. א.

די רעפערענטען וועלען אַרומרעדען די גע־ שאַפענע מעגליכקייטען פאַר אַ גרויסער עליה קיין ארץ־ישראל בכלל און האַנדווערקער־עליה בפרט.

יודיש יונגעל אונטער די רעדער פון אַ אויטאָ

(2) אויף בזשעזשינער גאַס, איז אַרונטער געפאַלען אונטער די רעדער פון אַן אויטאָ, דער 12־יעהריגער פסח בינעם, זוהן פון שוסטער, וואָס וואוינט אויף בזשעזשינער 11. דעם יונגעל האָט פּאַגאָטאָוויע ערטיילט די ערשטע הילף.

געגען שאָפער איז צוזויפגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

פון די יודישע גימנאַזיעס

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט זיך אָנגעהויבען דאָס אײַנשרײַבען פון שילער און שילערינס אין די גימנאַזיעס פון פעראיין פאַר יודישע שולען אין לאָדז און אין אַלע פאָלקסשול־קלאַסען בײַ די דאָזיגע גימנאַזיעס. שילער דאַרפען זיך פאַרשרײַבען אין דער ערשטער מענער־גימנאַזיע, מאַגיסטראַצקאַ 21, אָדער אין דער צווייטער מענער־גימנאַזיע, מאַגיסטראַצקאַ 22, שילערינס — אין דער פרויען־ גימנאַזיע, פּיראַמאָוויטשאַ 6.

אין דער פרעבעל־שול (גן ילדים) פון דאָ־ זיגען פעראיין, וועלכע געפינט זיך אויף שענקע־ וויטשאַ 26, ווערען אָנגענומען קינדער, סײַ יונג־ לעך סײַ מיידלעך, פון 4 יאָהר אָן. אײַנשרײַבונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון דער פרויען־גימ־ נאַזיע, פּיראַמאָוויטשאַ 6.

Dr. HELLER
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט, זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אָנגעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

צום טויט פֿון פּנחס דאַשעווסקי

וועלכער האָט אויסגעפֿירט דעם אַטענטאַט אויפֿן יודן־פֿרעסער קרושעוואַן

אין ראַטן־פֿערבאַנד איז, געשטאָרבען פּנחס דאַשעווסקי, וועלכער האָט אין יאָהר 1903, נאָך דעם קישינעווער פּאָגראָם, אויסגעפֿירט דעם אַטענטאַט אויף דעם יודען־פֿרעסער קרושעוואַן.

אין יענער צייט האָט פּנחס דאַשעווסקי פֿערבראַכט אין קאָוועל, געלעבט און געווירקט אין די קרייזען פֿון דער קאָוועלער יודישער יוגענד, און עס וועט נישט זיין אומאינטערעסאַנט צו באַקענען זיך מיט די פּרטים פֿונ׳ם פֿעראייניגטען לעבען פֿון דעם, וועלכען האָט אַזוי עקשנות׳דיג באַשלאָסען זיך מקריב צו זיין פֿאַר׳ן כבוד פֿון יודישען פֿאָלק.

געבוירען איז פּנחס דאַשעווסקי אין קיעוו אין אַן אַסימילאַטאָרישער פֿאַמיליע. דער פֿאָטער זיינער, איזראעל איז געווען אַ מיליטערישער דאָקטאָר מיט׳ן טיטעל פּאָלקאָווניק. פּנחס אַהרן, ווי מען האָט איהם גערופֿען, פּיאָטר איזראַאילעוויטש, צוזאַמען מיט זיבען ברידער שוועסטער און אַן עלטערען ברודער האָבען בעקומען אַן אויסגעשפּראָכען אַסימילאַטאָרישע ערציהונג, אין אַ סביבה, וואָס האָט אויסגעשלאָסען יעדען אינטערעס פֿאַר יודישקייט.

אין יאָהר 1898 איז דאַשעווסקי אַריינגעטראָטען אין קיעווער פּאָליטעכניקום. און דאָ ערשט, אין דער סביבה פֿון דער אַנטיסעמיטיש פֿערפֿעסטער רוסישער יוגענט, האָט ער צום ערשטען מאָל דערפֿיהלט זיין יודישע אַפּשטאַמונג. ווי ביי אַלע אויפֿריכטיגע נאַטורען, רופֿען די אַנטיסעמיטישע פֿערפֿאָלגונגען אַרויס ביי איהם אַ רעאַקציע פֿון בעליידיגטען יודישען שטאָלץ און דערוועקען ביי איהם דאָס נאַציאָנאַלע באַוואוסטזיין.

אין קיעוו בעקענט זיך פּנחס דאַשעווסקי מיט נחום שטיף, וועלכער האָט, אַלס אינטימער יוגענט־חבר, בלי־ספק געהאַט אַ גרויסען איינפֿלוס אויף איהם. צו דער צייט קומט דאַשעווסקי אין בעריהרונג מיט דער סאָציאַליסטיש־ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (ס. ס.), טרעט אַריין אין איהרע רייהען און גיט זיך איבער דעם שטודיום פֿון נאַציאָנאַלע יודישע פּראָבלעמען.

סוף 1901 פֿאָהרט דאַשעווסקי אויף אַ קאָנפֿערענץ קיין ווילנע, און דאָרט געשעהט מיט איהם אַ צופֿאַל, ביי וועלכען ער רעאַגירט מיט מאַט אויף דער בעליידיגונג פֿון יודישען עהרען־געפֿיהל. אין גאַס פֿערטשעפּעט איהם אַ געוויסער זשאַנדאַרם־פּאָלקאָווניק מיט בעליידיגענדע אַנטיסעמיטישע אויסדרוקען. דאַשעווסקי פּאַטשט דעם רוסישען פּאָלקאָווניק, און ווערט אַרעסטירט. בעת דער דורכגעפֿיהרטער פֿאַר־זעגליכער רעוויזיע געפֿינט מען ביי איהם בריף פֿון זיין חבר נחום שטיף, וועלכער האָט אין יענער צייט געוויילט אין קאָוועל אַלס פּריוואַטער לעהרער. שטיף ווערט אויך צוליב דעם אַרעסטירט אין קאָוועל און אָפּגעפֿיהרט אין דער ווילנער טורמע. נאָך דריי חדשים׳דיגער תפֿיסה פֿאָהרט נחום שטיף צוריק קיין קאָוועל און נעמט מיט זיך מיט פּנחס דאַשעווסקין, וועלכער גיט זיך אויך איבער דער צייטווייליגער לעהרער־פּראַקטיק. זיין ווירדיג בעשיידענע בעגעהמונג דערוועקט איינגיכען די אַלגעמיינע סימפּאַטיע פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג. אַ בעזונדערען איינדרוק האָט געמאַכט זיין אומערמידליכע אָנשטרענגונג צו דערלערנען פּראַקטיש די יודישע שפּראַך, וועלכע איז איהם ביז דאַן געוועזען כמעט פֿרעמד.

אין יאָהר 1903 איז אויסגעבראָכען דער קישינעווער פּאָגראָם, צוגעגרייט דורך דער רעאַקציאָנערער אַנטיסעמיטישער היעטער־קליקע פֿון פּאָליטיק פֿון דער צאַרישער רעגירונג און דורך דער אָפֿענער שאַנדאַם־העצע פֿון דער שוואַרצער מאה בראש מיט׳ן יודען־פֿרעסער קרושעוואַן.

אין אַ געוויסען שבת ביינאַכט האָט זיך דאַשעווסקי געפֿונען אין אַ יודישער געזעלשאַפֿט. אויפֿ׳ן פּנים ביי איהם איז געווען צו דערקענען אַ טיפֿע דערעגונג. אין איבעריגע טעג אַרום האָט מען זיך פֿון דער פּרעסע דערוואוסט פֿון דעם אַטענטאַט, וואָס פּנחס דאַשעווסקי האָט אויסגעפֿיהרט איבער דעם שוואַרץ־מאה׳דיגען פֿיהרער קרושעוואַן; מיט אַ מעסער האָט ער אויף איהם אויסגעפֿיהרט אַן אָנפֿאַל, וואָס האָט זיך איהם נישט איינגעגעבען.

נאָכ׳ן נישט געלונגענעם אָנפֿאַל ווערט דאַשעווסקי פֿערמשפּט אויף 6 יאָהר און אָפּגעפֿיהרט אין יאַראָסלאַווער תפֿיסה. נאָך 3 יאָהר אָפּזיצען ווערט דאַשעווסקי בעפֿרייט און פֿאָהרט צוריק אָפּ קיין קיעוו, וואו ער פֿערענדיגט זיין שטודיום אַלס אינזשיניער.

נאָך דער מלחמה וואַנדערט דאַשעווסקי אויס צוריק קיין רוסלאַנד און וואַרפֿט זיך אַריין אין קעסעל פֿון רעוואָלוציע.

אָט וואָס עס ווערט דערציילט אין דער ביאָגראַפֿיע פֿון פּנחס דאַשעווסקי וועגען דער ווירקונג פֿון דעם קעשינעווער פּאָגראָם אויפֿ׳ן שטילען, בעשיידענעם דאַשעווסקי.

„שווער איז איבערצוגעבען וואָס אין יענער צייט האָט זיך געטאָן מיט דאַשעווסקין, וועלכער האָט אַזוי טיף געליטען אין דער רוהיגער צייט אַפֿילו. ער האָט עפּעס ווי געפֿיהלט, אַז די ערד אונטער איהם ויגט זיך. איהם האָט זיך געדאַכט, אַז אַ טיפֿער תהום שליגט איהם איין. די וואָס זענען געווען לעבען איהם, גיבען איבער, אַז ער פֿלעגט נישט שלאָפֿען קיין נעכט, נאָר שטענדיג ביטער געוויינט און ער איז אַרומגעגאַנגען ווי משוגע.

„ער האָט נישט פֿערשטאַנען פֿון וואַנען דער ווינער האָט אַ קלאַפּ געטאָן. ער האָט נישט געוואוסט וואו צו זוכען די אָרגאַניזאַטאָרס פֿון די רציחות — און אויף די רציחות האָבען די יודען אין קעשעניעוו נישט געענטפֿערט, זיי האָבען זיך אויף אַזוי פֿיל פֿערלוירען, אַז זיי האָבען זיך געלאָזט טרעטען ווי מען טרעט אויף זייער שוואַכע בעשעפֿענישען.

— און דאָס לעצטע האָט ער נישט געקאָנט שוין אַריבערטראָגען. און ער האָט געפֿאָדערט נקמה, נקמה, און איבערהויפּט אָרגאַניזירען זיך און שטעלען זיך אַנטקעגען. נאָר דאָס קאָן אונז העלפֿען, נאָר דאָס קאָן ווייזען די גאַנצער באַנדע געוועזענע רוצחים, אַז מיר זענען נישט איינגאַנצען הילפֿלאָז, די יודישע מאַסע דאַרף זיך לערנען מלחמה האַלטען פֿאַר איהר פֿרייהייט, דאַרף שטעלען אַ כּוח קעגען כּוח. דאַרף אין שווערע מינוטען קאָנען איבערשטעלען דאָס לעבען". *)

*) פּנחס דאַשעווסקי, ביאָגראַפֿיע, אַרויסגעגעבען פֿון „יונג ישראל" אין לאָנדאָן אין 1903. דער מחבר איז געווען נחום שטיף

Dr. med. Trepman

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90־216

ספּעצ. פֿאַר סיפֿילים, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פֿון מענערשוועכע אויך אַלע אַרט אַנאַלין נעהמט אָן פֿון 8—12 און פֿון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פֿון 8—1. בעזונדערע ווארטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.

ראַטעוועט אייער געזונד

קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך־קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל־גומי־באַנדאַזשען פֿון מיין מעטאָדע העלפֿען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פֿון אַלע מינים ברוך־קראַנקהייטען (רופּטורען) אַפֿילו די עלטעסטע און געפֿעהרליכסטע. ביי מענער, פֿרויען און קינדער.

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פֿון מאַגען און קישקעס בעזייטיגט איך דורך פֿערלעגען ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך־באַנדאַזשען. אויף אויסגעקריטשטע רוקען־ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל־גאָרסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פֿעהלערן אָרטאָפּעדישע הייל־אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפֿוס.

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס־מאָדעלען, אויף זשילאַסעס־גומי־זאַקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פֿיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פֿאַר הייל־אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פֿראָנט פּאַרטער), טעל. 09־177 נאָהענט פֿון לאָדזער פֿאַבריקס־באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פֿון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג.

צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאָמאַצקאַ 2 № און 4 № איינענע הייזער)

די עקזאַמענס אין אַלע 7 קלאַסן הויבען זיך אָן דעם 21 ד. ח.

ס׳ווערען אָנגענומען שילער און שילעריננס פֿון 3 ביז 6 יאָהר אין פֿרעבלשול
. 6 . 14 „ „ שולע

דער פּראָגראַם

פֿון אונזער שול איז אַ פֿעראייניגונג פֿון צוויי וועלטען: דער היינטיגער מאָדערנער שול מיטן אַמאָליגן ליטווישן חדר מתוקן.

איינשרייבונגען טעגליך פֿון 9—2 נאָכמ.

דער בעקאַנטער דייטשער אַרטיסט עריך ציגעל פֿערלאָזט דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) ווי עס טיילט מיט די „דייטשע צוקונפֿט" פֿערלאָזט דער בעקאַנטער דייטשער אַרטיסט עריך ציגעל אין דער נאָהענסטער צייט דייטשלאַנד. טראָץ דעם וואָס מען האָט איהם פֿאָרגעלעגט דעם פּאָסטען פֿון אינטענדענט פֿון בערלינער מלוכה־טעאַטער. ציגעל נעמט איבער די לייטונג פֿון אַ ווינער טעאַטער.

ציגעל פֿערלאָזט דייטשלאַנד צוליב די זעלבע טעמים, וואָס אַלבערט באַסערמאַן. ציגעלס פֿרוי מרים האָראַוויץ האָט נישט קיין מעגליכקייט אויפֿצוטרעטען אין דייטשלאַנד און איז אַנגאַזשירט געוואָרען קיין ווין.

די דייטש־אַמעריקאַנער ליגע אין ניו־דזשערסיי

בעפֿרייט זיך פֿון די נאַצי־איינפֿלוסען

ניו־יאָרק, (יט"א) די דייטש־אַמעריקאַנער ליגע, וועלכע נעמט אַרום כמעט אַלע דייטש־אַמעריקאַנער אָרגאַניזאַציעס אין ניו־דזשערסיי האָט זיך ענטגילטיג בעפֿרייט פֿון די נאַצי־איינפֿלוסען די „ליגע" האָט פֿערבאָטען איהרע מיטגלידער צו טראָגען דעם האַקענקרייץ אָדער וועלכע עס איז אַנדערע היטלעריסטישע צייכענס, וועלכע דינען אַלס בעווייז פֿון ראַסען־האַס. דער פּרעזידענט פֿון דער „ליגע" דזשאָן קאַרבער האָט ערקלערט, דאָס עס וועלען אָנגענומען ווערען אַלע מיטגלידער, כדי צו מאַכען צו נישט די פּרובען פֿון די נאַציס צו בעהערשען די דייטשע עלעמענטען אויף דעם דאָזיגען שטח.

דער אַריער־פֿאַראַגראַף

ר. איזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון דער איצטיגער היטלער צייט

188

קאַפּיטעל 33

אין קליינעם שטעטעל

אין קליינעם יודישען שטעטעל אין פּוילען האָט זיך גאָר נישט געענדערט, יודען האָבען ווייטער נישט געהאַט קיין פּרנסה, אַנשטאָט כסדר׳דיגע ענטוויקלונג איז געקומען אַ כסדר׳דיגע ירידה פֿון שטעטעל. איין טאָג איז אין שטעטעל געווען פֿולשטענדיג עהנליך צום צווייטען

דאָס שטעטעל האָט זיך געוועקט גאַנץ פֿריה, נישט דערפֿאַר ווייל די איינוואוינער האָבען נישט געהאַט קיין צייט, ווייל זיי האָבען זיך געאיילט צו זייער אַרבייט. דאָס שטעטעל האָט זיך געוועקט אַזוי פֿריה פּשוט דערפֿאַר, ווייל מ׳האָט שוין נישט געקענט איינליגען אויף די געלעגערס צוליב דעם לאַנגען שלאָפֿען, נאָר ווייניג מענשען האָבען שוין געהאַט צוגעגרייט עפּעס צו טון אויפֿ׳ן היינטיגען טאָג, די בעשעפֿטיגונג פֿון דעם גרעסטען טייל יודען אין דעם שטעטעל איז געווען נאָר אַ צופֿעליגע פֿון שעה צו שעה, פֿון מינוט צו מינוט

די יודען מיט די שטעקעלעך אין האַנד האָבען זיך פֿויל געשלעפּט אויף די טראָטואַרען אַרום מאַרק, מאַנכע האָבען געקוקט פֿאַר׳ן „האָטעל פּאַלסקי", אפֿשר וועט זיך בעווייזען אַ בעקאַנטער פֿריץ אין וועלען עפּעס קויפֿען אָדער פֿערקויפֿען, ביי וואָס מ׳וועט קענען פֿערמעקלען, אַנדערע האָבען זיך אַרומגעקוקט אין גאַס, אפֿשר וועט זיין עפּעס אַפּצוקויפֿען ביי אַ פּויער און דאַן שפּעטער וועט מען דערפֿאַר האַנדלען, נישט קיין אונטערשייד מיט וואָס, אַב ... די עטליכע גראָשען אויפֿ׳ן הייבטיגען טאָג ... מעהר נישט

עלטערע יודען זענען געגאַנגען מיט די טלית־ותפֿילין אונטער די אָרעמס אין שוהל אָדער אין בית־המדרש, פֿריהער האָבען די דאָזיגע יודען זיך נישט גענומען צו קיין שום אַרבייט און אַפֿילו נישט געטראַכט וועגען דעם, ביי זיי האָט זיך דער טאָג אָנגעהויבען ערשט נאָכ׳ן דאַווענען

די ווייבער האָבען געמאַכט אַ גערודער אין שטוב, זיי האָבען געמאַכט דעם אָנשטעל ווי זיי האָבען פֿיל אַרבייט, דאָס אָנבייסען האָט מען יעדען מאָל געקאָכט און ס׳וועט געמוזט באַלד פֿערטיג ווערען, כדי צו קענען עקספּעדירען די קינדער אין חדר אַריין, דאַן האָבען זיי באמת נישט געהאַט וואָס צו טון, זיי האָבען זיך דאַן אַרויסגעזעצט אויף די שוועלען פֿון די קליינע הייזלעך און זיך איבערגעשמועסט וועגען אַלץ וואָס איז יאָ איז געשעהען און וואָס איז נישט געשעהען, וואָס האָט ביי יענעם יאָ פּאַסירט און נישט פּאַסירט. אַלץ איז געוואָרען אַזוי ערנסט ווי פֿון דעם וואָס די דאָזיגע „אַסיפֿה" וועט דאָ אַרומרעדען זענען אַפּהענגיג זעהר וויכטיגע ענינים. די ווייבער האָבען גערעדט הויך אַזוי ווי איינע די אַנדערע וואָלט וועלען איבערשרייען און ווי יעדע איינער וואָלט זיך געאיילט, אַז זי זאָל נישט פֿערפֿעהלען קיין אַרט. וואָרט פֿון דעם וואָס זי האָט געד־וואָלט זאָגען, ערשט שפּעטער, ווען זיי האָבען זיך שוין צוקריגט צווישען זיך, האָבען זיי אַנגעפּליאַטקעוועט פֿון גאַנצען שטעטעל און עטליכע זיך דערמאָהנט, אַז די קינדער אין די ווינקעלעך רייסען, אַז דער אויווען איז קאַלט געוואָרען און אַז די שטוב איז נאָך נישט אויסגעקעהרט...

ערשט שפּעטער האָט זיך בעוויזען אין גאַס דער גביר פֿון שטעטעל, דער האָלץ־סוחר ר׳ מאָטיל, ער איז געגאַנגען איבער די גאַסען, אַזוי ווי דאָס שטעטעל וואָלט געהערט צו איהם, ער האָט אָפּגעגעבען יעדען איינציגען דעם ברייטען „גוט מאָרגען", קיינמאָל זיך נישט געאיילט, ער האָט זיך געהאַלטען אין דעם כלל, אַז קיין געשעפֿט פֿערשפּעטיגט מען קיינמאָל נישט. אויב ס׳איז אויפֿגעלעגט קומט עס אַליין אין שטוב אַריין, ער האָט געהאַלטען, אַז דאָס איז דער סוד פֿון זיין ערפֿאָלג אין לעבען. אויף זיין פּנים איז געווען אויסגעגאָסען אַ צופֿרידענער שמייכעל. צוויי טעכטער האָט ער געהאַט פֿון זיין ווייב, וועלכע איז יונגערהייט געשטאָרבען, ער האָט זיי חתונה געמאַכט אין כבוד און עשירות. ביז איצט האָט ער צום צווייטען מאָל נישט חתונה געהאַט, נישט דערפֿאַר ווייל ער האָט נישט געוואָלט נאָכער געהען צו אַלט, אינגאַנצען איז ער איצט אַלט געווען 47 יאָהר, ער האָט נישט געפֿינען דעם פּאַסענדען שידוך, די ערשטע צייטען זענען שדכנים געלאָפֿען און איהם אָנגעשלאָגען די טירען, ר׳ מאָטיל האָט אַלץ אויסגעהערט, צוגעזאָגט צו בעטראַכטען דעם ענין, אָבער דאַן זיך אַרומגעקוקט אַז עס איז נישט פֿאַר איהם, אַזוי איז אַוועק אַ יאָהר נאָך אַ יאָהר, ר׳ מאָטיל האָט חתונה געמאַכט די צוויי טעכטער, ס׳האָט זיך נישט געמאַכט קיין שום פּאַסענדער שידוך פֿאַר איהם און אפֿשר...

וועגען דעם האָט ר׳ מאָטיל אַפֿילו נישט געוואָלט טראַכטען, ס׳קען זיין, אַז ער האָט בכיון נישט געוואָלט מסכים זיין אויף קיין שידוך דערמאָלט ווען שרה איז געוואָרען אַן אַלמנה. איהם איז געוואָרען אַ רחמנות אויף דער צניעותדיגער, שעהנער שרה, וועלכע איז געבליבען אַזוי פֿריה אַן אַלמנה און נישט געהאַט פֿון וואָס צו לעבען

בכלל איז ר׳ מאָטיל נישט געווען קיין גרויסער בעל־רחמנות, אָבער מיט דעם פֿאַל פֿון שרהס מאַן האָט ער זיך שטאַרק איבערגענומען, באַלד פֿון דער שבעה אָן איז מאָטיל יעדען טאָג אַריינגעקומען צו דער אַלמנה און איהר געהאָלפֿען, ווען נאָר שרה האָט דאָס ערלויבט

ר׳ מאָטיל האָט געהאָלפֿען, אַז דאָס עלטערע יונגעל איהרס העניך זאָל אַוועקפֿאָהרען קיין אויסלאַנד און דאַן האָט ער געהאַט גרויס נחת זיך פֿון וואָס פֿון העניך דאָקס איז געוואָרען הייבריך זאַקס, וואָס פֿון דעם אָרימען יונגעל איז געוואָרען אַן אָנגעזעהענער, רייכער סוחר

שרה האָט פֿון דעמאָלס אָן נישט געדאַרפֿט מאָטילס הילף, איהר זוהן פֿון דייטשלאַנד האָט איהר רעגעלמעסיג געשיקט אַזוי פֿיל, אַז זי האָט נישט געדאַרפֿט אָנצוקומען צו קיינעם און האָט זיך בכבוד אויסגעהאַלטען מיט איהר קלענערען יונגעלע, איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט

באַלד נאָך דער איבערקעהרעניש אין דייטשלאַנד האָט שרה איינגאַנצען אויפֿגעהערט צו בעקומען ידיעות פֿון איהר זוהן, זענען געווען פֿאַר שרה׳ן שרעקליכע טעג, וואָכען און חדשים, שרה איז שיער נישט משוגע געוואָרען. מאָטיל איז ווייטער אַריינגעקומען יעדען טאָג, געטרייסט שרהן ווי נאָר ער האָט נאָר געקענט, איצט האָט אויך שרה געדאַרפֿט אָנקומען צו מאָטילס מאַטעריעלע הילף

באַלד ווי ר׳ מאָטיל האָט אָפּגעדאַווענט און אָפּגעגעסען זיין אָנבייסען, איז ער געגאַנגען צו שרהן, דאָס איז געווען זיין ערשטער וויזיט, ער איז דורכגעגאַנגען דאָס גאַנצע שטעטעל. אַלע מעקלערקעס און פּלאַטקאַרקעס האָבען געוואוסט, אַז ר׳ מאָטיל געהט צו שרהן. קיינער פֿון זיי איז אָבער נישט איבערגעפֿאַלען אַפֿילו אויף דער טעמא עפּעס צו רעדען, שרה האָט נישט געקענט דיין קיין אָביעקט פֿאַר רכילות און פּליאַטקעס.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

נאַציס זאָגען, אַז היטלער איז אַ יודישער אַגענט

פּאַריז, 14. (ספּ. טעל.).

אַנ׳אויפרוף וואָס די דייטשע נאַציס פון לינקען פליגעל האָבען אַרויסגעלאָזען געגען היטלער׳ן גלייך נאָכ׳ן בלוט-באָד וואָס ער האָט געמאַכט דעם 30. יוני. אין דעם אויפרוף בעשולדיגען די לינקע נאַציס, אַז היטלער האָט ערמאָרדעט זייערע פיהרער אויפ׳ן בעפעהל פון די יודען.

דאָ גיבען מיר איבער, וואָרט אין וואָרט, אַנ׳איבערזעצונג פון דעם לעכערליך ווילדען דאָקומענט.

„דייטשע פאָלקס-גענאָסען:

„דעם 30-טען יוני, וועלכער פאַלט אויס לויטן יודישען לוח דעם 17-טען תמוז, האָט דער פעררעטער היטלער פערגאָסען דייטשלאַנד מיט׳ן בלוט פון אונזערע עכטע דייטשען, די גרעסטע העלדען אונזערע, די פיהרער פון דער שטורם אַפּטיילונג, וועלכע האָבען זייער לעבען געשטעלט אין געפאַהר כדי צו קעמפען געגען דער יודישער הערשאַפט איבער׳ן דייטשען פאָלק.

„דייטשע פאָלקס גענאָסען! דער 30-טער יוני איז נישט קיין געוועהנליכער טאָג. ביי יודען קומט דאָס אויס דעם 17-טען תמוז, שבעה עשר בתמוז. דאָס איז דער טאָג ווען די יודען פון דער גאַנצער וועלט טרויערען און פאַסטען איבער׳ן זיג, וואָס די רייכע באַבעלאָנישע ראַסע האָט געהאַט איבער זיי: אין דעם טאָג נעמען די יודען נקמה; אין יענעם טאָג האָט זייער משה צובראָכען די לוחות מיט די צעהן געבאָט; אין דעם טאָג איז זייער שטאָט ירושלים געפאַלען אונטער די מעכטיגע קלעפּ פון די עכטע אַריער; אין דעם טאָג האָבען די דייטשען אָפּגעשאַפט דעם פערפלוכטען יודישען געזעץ און אַריינגעשטעלט אַ דייטשען גאָט אין זייער טעמפעל.

„דייטשע פאָלקס גענאָסען! עס איז נישט קיין צופאַל וואָס גראָד אין דעם טאָג האָט דער קנעכט פון די יודען, דער פעררעטער היטלער, אויסגעקליבען צו ערמאָרדען די בעסטע יודישע שונאים; עס איז זעהר באַטייטליך אַז גראַד דעם יודישען טאָג זאָל היטלער אויסקלייבען צו ערמאָרדען דעם העלדישען ברעסלויער פּאָליציי-פּרעזידענט היינעס, וועלכער האָט די יודען בעקעמפט מיט די גרויזאַמסטע אָבער גערעכטסטע מיטלען.

„דייטשע פאָלקס גענאָסען! אין דעם דאָזיגען טאָג האָבען די יודען, דורך זייער קנעכט אַדאָלף היטלער, צוריק איינגעפיהרט אויף אונזער הייליגער דייטשער ערד זייער פערפלוכטען יודישען געזעץ.

„מיר האָבען דורכגעקוקט אַלע אַלטע געזעץ ביכער פון די אַלטע נישט-יודישע פעלקער און מיר האָבען דאָרטען נישט געפונען קיין שום געזעץ, וואָס זאָל זאָגען אַז פאַר דער ליבע וואָס אַ מאַן טראָגט צו אַ מאַן זאָל דאָס געזעץ בעשטראָפען מיט טויט שטראָף. בלויז אין משה׳ס געזעץ-ביכער איז דאָס פערהאַן. פערקעהרט, אונזערע ראַסען ברידער, די אַלטע גריכען, האָבען אזא ליבע צווישען מאַן און מאַן געהאַלטען פאַר דאָס הייליגסטע, פאַר דאָס העכסטע. זייער פילאָזאָף פּלאַטאָן האָט אַפילו אָנגעשריבען וועגען דעם אַ גאַנץ בוך.

„אונזער פיהרער רעהם איז פון דעם פּערפעקטער-שען היטלער ערמאָרדעט געוואָרען לויט דעם געזעץ פון די יודען און אויפ׳ן בעפעהל פון די יודען!

„און נאָכדעם ווי היטלער האָט דורכגעפיהרט דעם בידערטרעכטיגען מאַזאָאישען געזעץ, האָט ער פונקט אַזוי ווי משה זיך גענומען צו שרייבען נייע געזעצען און בעפעהלען, שטעלט איך נאָר פאַר, ליבע דייטשע פאָלקס גענאָסען, ער, דער פּערדעטעטע היטלער, האָט פאַר אונז געשריבען נייע געבאָטען, פאַר אונז געוואָלט שאַפען נייע געזעצען! צוועלף נייע געבאָטען האָט ער געוואָלט שאַפען! עס קלינגט זאַנדערבאַר. עס דערמאָנט זעהר שטאַרק אַז די צוועלף יודישע שבטים. די פערבינדונג איז אַ גאַנץ קלאָרע... עס פעהלט נאָר, אַז ער זאָל אונז אַלע מען צווינגען מיר זאָלען זיך לאָזען מל זיין, זיך לאָזען בעשניידען אַזוי ווי עס טוען די פערפלוכטע יודען!

„דייטשע פאָלקס גענאָסען! ערוואַכט פון אייער שלאָף! מיר זענען אויפ׳ן בידערטרעכטיגסטען שטייגער פערפיהרט געוואָרען! פון אַ יודישען טייוועל זענען מיר פערפיהרט געוואָרען, אַ טייוועל וואָס האָט זיך פערשמועלט און געשפּילט די ראָלע אַלס אַ יודישער שונא. היטלער איז אַ יודישער וואָלף אין אַ דייטשער שעפּסען-פעל.

„יאַ, מיר מוזען אַנערקענען אַז דאָס מאָל, דעם 30-טען יוני, האָבען די יודען איבער אונז געהאַט אַ זיג. זאָלען זיי זיך אָבער צו שנעל און צו שטאַרק נישט פרעהען. מיר האָבען דערקענט דעם יודישען קנעכט, מיר האָבען דערקענט דעם קנעכט פון די „זיבעציג חכמים פון ציון״ (הערה סנהדרין) און מיר וועלען זיך מיט איהם בלוטיג אָפּרעכענען! מיר מוזען און מיר וועלען פון היטלער׳ן אַראָפּרייסען די דייטשע מאַסקע, וואָס ער טראָגט אויף זיין פערפלוכט יודיש געזיכט! מיר וועלען זיך מיט איהם בלוטיג אָפּרעכענען אויף דער יודישער גרענאַדיר שטראַסע פאַר די אויגען פון אַלע יודען.

„ערוואַך דייטשלאַנד און פערניכטע דעם פעררעטער היטלער!

מיט דייטשען גרוס,

די קעמפענדע שטורמיסטען״.

ווי אַזוי מען וויצעלט זיך איצט אין דייטשלאַנד

פון ט. לעווענגרוב

מען האָט אָנגעהויבען לעצטענס דערצעהלען אין דייטשלאַנד וויצען אַזעלכע, וואָס קענען שטאַמען נאָר פון די נאַציס אַליין. דאָס רוב וויצען זענען שוין איצטער געצילט ספּעציעל געגען די „פיהרער״, אין וועלכע די אייגענע לייט האָבען זיך אָנגעהויבען ביסלעכווייז צו אַנטוישען.

וויץ נומער איינס:

היטלער, געהרינג און געבעלס בעראַטען זיך, וואָס וועלען זיי טאָן, ווען ס׳וועט אין לאַנד פּאַרקומען אַנ׳איבערקעהרעניש און מען וועט זיי אַרונטערשמייסען פון די בענקלעך. זאָגט געהרינג: „איך בין דאָך דער ערשטער פּילאָט אין לאַנד, וועל איך תיכף אַוועקפליהען אין אַראַפּלאַן און כ׳וועל אַוועקפליהען קיין אויסלאַנד״. זאָגט געבעלס: „איך דאַרף נאָר איבערקעמען מיינע שוואַרצע האָר אויף צוריק, בין איך דעמסטמאָל אַנ׳אָסט-יודע״. זאָגט היטלער: „און איך? וואָס האָב איך דען מורא צו האָבען? איך בין דאָך אייגענטליך אַנ׳אויסלענדער״!...

וויץ נומער צוויי:

אין „פיהרער״ פון אַ נאַציאָנאַלער שטורם-אָפּטיילונג בערימט זיך פאַר אַ צווייטען שטורם-פיהרער: „ווייסט, פריץ, ביי מיר אין מיין שטורם-אָפּטיילונג זענען דאָך נאָך פערהאַן זיבען אמת׳ע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען!״

„דאָס איז זעהר פיל״, ענטפערט איהם דער צווייטער שטורם-פיהרער. „ביי מיר, אין מיין שטורם אָפּטיילונג, זענען פערהאַן נישט מעהר ווי צוויי אמת׳ע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען“...

מיט דעם דאָזיגען וויץ ווילען די נאַציס אונטערשטרייכען דעם פאַקט, וואָס כמעט אין אַלע נאַצישע שטורם-אָפּטיילונגען זענען פערהאַן פיל מעהר פערשטעלטע מאַרקסיסטען אָדער מאָנאַרכיסטען איידער אמת׳ע היטלעריסטען...

לעצטענס איז טאַקע געווען אין בערלין אַ פאַל אַזאַ, ווען מען האָט גאַנצע צוויי שטורם-אָפּטיילונגען, אינאיינעם מיט זייערע „פיהרערס״, פערשיקט אין קאָנצענטראַציע-לאַגערען, ווייל מ׳האָט צופעליג געהאַט ענטדעקט, אַז אונטער די בוימערען פון זייערע שטורם-אָפּטיילונגען טראָגען זיי נאָך אויך די נומערען פון זייערע פריהערדיגע געווזענע „ראָט-פראָנט“.

וויץ נומער דריי:

„גאַנץ דייטשלאַנד בעשטעהט איצטער פון ברוינשווייגער“...

דער דאָזיגער וויץ איז געבויט אויף אַ וואָרטשפּיל, ווייל ברוינשווייג איז נישט מעהר ווי אַ קליינע דייטשע פּראָווינץ מיט אַ האַלבען מיליאָן בעפעלקערונג. אָבער „ברוינשווייגער״ זענען די אַלע אונפאַרמירטע נאַצי-לייט, וואָס זענען שטאַרק נישט צופרידען מיט דעם היטלער-רעזשים, אָבער זיי האָבען מורא צו עפענען אַ מויל... דאָס זענען די אומצופרידענע „ברוינע“, וואָס „שווייגען“...

וויץ נומער פיער:

אַ לעהרער פרעגט ביי דריי תלמידים פון זיין קלאַס, וואָס וואָלטען זיי געוואָלט ווערען, ווען היטלער איז זייער טאַטע.

„כ׳וואָלט וועלען ווערען אַ געהרינג!“ ענטפערט דער ערשטער.

„און איך — אַ געבעלס!“ ענטפערט דער צווייטער.

„און איך — אַ יתום!“ ענטפערט דער דריטער.

די אויבענגעבראַכטע עטליכע וויצען כאַראַקטעריזירען די איצטיגע שטימונגען אין לאַנד, וואָס הויבט אָן ביסלעכווייז זיך אויסניכטערען פון דעם היטלער-טשאַד און היטלער-משוגעת, נישט אומזיסט טאַקע האָט געבעלס אָנגעהויבען לעצטענס פיהרען אַ ביטערען קאַמף געגען דער אַזוי-גערופענער „מיאַוס-מאַכערייי״, פאַר „מיאַוס-מאַכערייי״, ד. ה. פאַר דערצעהלען אַנ׳אַנטי היטלער וויץ, בעקומט מען תיכף קאָנצענטראַציע-לאַגער. אָבער די דייטשע יודען מיידען אויס די „מיאַוס-מאַכערייי״.

ווען מען פרעגט איצטער אַ יודישען מענשען אין דייטשלאַנד: „ווי געהט עס?“ ענטפערט ער: „אָט, מען היטלערט זיך דורך“ (אַנשטאָט דעם אַלגעמיינעם ענטפער „מען שנאָרט זיך דורך“). און אויך אין דעם דאָזיגען וויץ ליגט אַ שטיק אמת, ווייל די יודען אין דייטשלאַנד מאַכען איצטער ווירקליך דעם איינדרוק, אַז זיי האָבען זיך שוין פיל מעהר איינגעלעבט מיט דעם היטלעריזם, ווי די נישט-יודען...

אַנדערש געזאָגט הייסט עס, אַז די יודען אין דייטשלאַנד, וועלכע קענען נישט אַהער ווילען נישט אויסוואַנדערען, האָבען איינמאָל פאַר אַלע מאָל זיך געמאַכט אַ הסכם אונטערצונעהמען אינאיינעם מיט דייטשלאַנד — „תמות נפשי עם פלישתים“. און אויב אַזוי, האָבען זיי זיך בעסער אָנגעהויבען פערנעהמען מיט „שעהנמאַכעריי״: „אָט מען היטלערט זיך דורך״ „אָט, מען מאַכט נאָך אַ לעבען“ און אַזוי ווייטער און דערגלייכען, בעת די אמת׳ע דייטשען האָבען זיך איצטער אַ נעם געטאָן דווקא פאַר דער „מיאַוס-מאַכערייי״...

און ס׳איז זעהר כאַראַקטעריסטיש, וואָס מיר איז איצטער אין בערלין נישט אויסגעקומען צו הערען קיין איין איינציגען יודישען וויץ געגען דעם ביינעם דייטשלאַנד.

אויב מיר איז יאָ אויסגעקומען איצטער צו הערען אין בערלין איינציגע יודישע וויצען, זענען זיי דאָס רוב געווען געווענדעט געגען פּאַלעסטינע. אָדער, ריכטיגער געזאָגט, געגען די יודיש-דייטשע פּליטלינגע אין פּאַלעסטינע, און אַז די דאָזיגע „מיאַוס-מאַכערישע״ וויצען געגען פּאַלעסטינע און געגען די אַנדערע איינוואַנדערונגס-לענדער פערשפּרייטען, געוועהנליך, די אַנטוישטע רעעמיגראַנטען (די צוריק-וואַנדערער), וואָס האָבען בשום-אופן נישט געקענט אָהער נישט געוואָלט זיך איינלעבען אין די פערשיידענע „גלות“-לענדער, אויך נישט אַפילו אין פּאַלעסטינע און זיי האָבען זיך אומגעקעהרט צוריק אין זייער פערהיטלערטער „היימאַטלאַנד״.

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238=02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
נעהמט אָן פון 8—12 ביי טאָג, 4-6 און פון 7-8.

Doktór KLINGER
ספּעציאַל-ארצט פאַר מענער-שוועכע
און ווענערישע קראַנקהייטען
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אָוו.
זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס-
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאַנד-
לונג און סעקסועלע בעראַטונג.
עלעקטראָ-אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו., זונטאָג פון 9—1 ביי טאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען.

די ליבעס פון לאָרד בייראָן

פון דר. אברהם אייסען.

(6

בייראָן איז אַוועקגעפאָהרען נאָך גענוא, איטאַליע, און דאָרט האָט איהם בעגעגענט זיין נייע מעטרעסע, קלעיר קלערמאָנט. זי האָט זיך דאָרט געפונען אין דער געזעלשאַפט פון נאָך אַ פּאָעט, פּוּרסי בישע שעלי, און זיין געליבטער, מערי גאָדווין. בייראָן און שעלי האָבען זיך פריהער קיינמאָל נאָך נישט געהאַט געטראָפען, און זענען דאָ גלייך אויפ׳ן אָרט געוואָרען אמת׳ע פריינט.

די צוויי פּאָעטען האָבען צוזאַמען בעזוכט דעם שלאָס פון שילאָן, וואָס האָט אַזוי שטאַרק בעגייסטערט בייראָנ׳ען אָנצושרייבען זיין בעריהמטע פּאָעמע „דער געפאַנגענער פון שילאָן“. זיי האָבען פאָרגעלייענט איינער פאַר דעם אַנדערען די נייגעשאַפענע ווערק און האָבען דיסקוטירט איבער אַנדערע גרויסע דיכטער פון זייער צייט, ווי געטהע און שאַטאָבריאַנד. בייראָן האָט זיך געדונגען אַ וואָהנונג נעבען שעללי׳ן און האָט זיך גענומען פלייסיג שאַפען מעהר טיילען צו זיין ווערק „טשיילד האַראָלד“, ווי אויך צו „מאַנפרעד“, אַ גרויסע דראַמאַטישע הערצעהלונג, אַלס אַ רעזולטאַט פון זיין טיפער בעגייסטערונג בשעת ער האָט געלעזען דעם ערשטען טייל פון „פאַוסט“.

יאַנואַר דעם 12-טען, 1817, האָט קלעיר קלעיר מאָנט געבוירען אַ מיידעלע („אַ ממזר-קינד“) און זי האָט איהר אַ נאָמען געגעבען אַלבאַ. בייראָן איז דאַן געווען אוועק און שעללי האָט איהם וועגען דער בייעס אַזוי געשריבען:

„דיין קלעיר האָט דיר געבוירען אַ זעלטענער שעהן קינד, און איז אין בעסטען געזונט. זי פערמאָגט זעהר אינטעליגענטע אויגעלעך, וואָס איך האָב נאָך געזעהען ביי אַ קינד. איהרע האָר זענען שוואַרץ. די אויגעלעך טיף-בלויע און דאָס מיילכעל איז גראַציעז אויסגעשניצט. דאָ אין לאָנדאָן ווייסט מען נישט, אַז ס׳איז דיין קינד, און מ׳גיט אַכטונג אויפ׳ן קינד׳ס געזונט אויפ׳ן בעסטען שטייגער“.

בייראָן האָט זיך דאָך נישט אָפּגעזאָגט פון דערציהען דאָס קינד. ער איז שטענדיג געווען שטאַרק פעראינטערעסירט אין די קינדער, וואָס זענען „אַרויס פון זיין דין“...

ווען שעללי האָט מיט אַ יאָהר שפּעטער בעזוכט בייראָנ׳ען אין מילאַן, האָט ער מיטגעבראַכט דאָס קינד צום פאָטער, בייראָן, וועלכער פלעגט ליב האָבען רופען ס׳קינד אַלעגראַ אַנשטאָט אַלבאַ. בייראָן האָט זיך מיט׳ן קינד ממש געצאַצקעט און איז געווען שטאָלץ און גליקליך מיט׳ן שעהנעם, קלוגען קינד זיינעם, כאָטש נישט קיין „כשר׳ס“...

ער איז געוואָרען שפּאַרזאַם מיט זיין פערמעגען. זיין יונג קינד האָט ער צוגעשטעלט איבערגעלאָזט מיט שעללי׳ן, אָבער נאָכדעם האָט ער דאָס קינד איבערגעגעבען אין די הענט פון אַ פערטרויטער כעד דערציהערין אין וועני. זיין קלעיר׳ן, דער מוטער פון קינד, האָט ער אויך בעזאָרגט מיט אַביסעל געלד און ער איז אַליין איז ער אַוועק נאָך איטאַליע.

דאָרט האָט ער געהאַט אַהן אַ צאָהל מעטרעסעס איינע נאָך דער אַנדערער: די הויפּט פון זיי איז געווען די גרעפין גיטשיאָלי. ס׳האָט נישט גענומען לאַנג און זי האָט פערלאָזען איהר מאַן און איז איבער אַינגאַנצען צו בייראָנ׳ען. זי פלעגט זיין די מערסטע צייט מיט איהם און אַרומפאָהרען מיט איהם איבער שטעט און לענדער.

ס׳איז אָבער געקומען אַ טאָג און בייראָן האָט אויפגעגעבען אַלע זיינע געליבטע און „קורטיזאַנקעס“ און זיך אַריינגעוואָרפען מיט לייב און לעבען, מיט זיין גאַנצען בייראָנ׳ישען טעמפּעראַמענט אין דורכפיהרען זיינע ליבעראַלע אידעען אין דער ווירקליכקייט. ער האָט זיך דאַן אָנגעשלאָסען אָן דער אַרמעע פאַר דער בעפרייאונג פון גריכענלאַנד.

דאָרט וואו ער איז איצט געווען, אין דער שטיילער אַטמאָספערע פון פּיזאַ, האָט בייראָן פיל געשאַפען. ער האָט אָפּגעשלאָסען זיין „טשיילד האַראָלד“, פערענדיגט „דאָן זשואַן“ זיין גרויסע מיסטעריע „קין“ און אַנדערע קלענערע און גרעסערע ווערק, דורך וועלכע ער איז שטאַרק בעריהמט געוואָרען.

ווען בייראָן האָט געוואוינט אין פּיזאַ, איז שעללי איינמאָל אין זיין אייגענער שיף, אין אַ שטורעם אויפ׳ן ים אומגעקומען. ווען מ׳האָט דעם דערטרונקענעם קערפער אַרויסגעצויגען פון וואַסער, האָט בייראָן מיט זיין פריינט טרעלאָני צוגעגרייט ביים פעסטלאַנד-פענעם ים-ברעג אַ שייטער-הויפען, וואָס האָט דעם דיכטער׳ס קערפער איינגעצונדען פערצערט. „אויסער שעללי׳ס האַרץ איז בייראָנ׳ען נישט געלונגען אַרויסצוכאַפּען פון די ברענענדיגע פלאַמען“.

אין דער צייט, ווען בייראָן האָט זיך אונטערגענומען צו העלפען די גריכען געווינען זייער פרייהייט, איז זיין אומפּאָפּולאַריטעט אין ענגלאַנד געוואַקסען ביז צו אַ גאָר הויכער מדרגה...

פאַרוואָס זיין נאָמען איז אַזוי „בערי-המטערהייט“ געפאַלען און געזונקען, קאָן מען דערקלערען בלויז מיט דעם, וואָס בייראָן האָט דאַן אַזוי געטומעלט מיט זיינע ראַדיקאַלע פּאָליטישע מיינונגען וואָס זענען גאָר נישט געווען צום האַרצען גאַנץ ענגלאַנד.

חוץ דעם האָט זיך דאַן געהאַט אָפּגעדרוקט אין ענגלאַנד אַ בוך פון לידי קעראָלין לעמב, זיין ערשטער מעטרעסע. דאָס בוך איז געווען אָנגעפּיקעוועט מיט סקאַנדאַלען, און בייראָן אַליין איז דאָרט, אין בוך, פיגורירט אַלס דער העלד, כלומר׳שט אונטער אַ דינער מאַסקע.

אַלס מיטגליד פון דער לאָנדאָנער גריכישער קאָמיטע אין יאָהר 1823 האָט בייראָן געשאַפען געלד, איינגעקויפט אַנ׳ענגלישע שיף און איז אַוועק נאָך גריכענלאַנד, די גריכען זענען דאַן נישט געווען זעהר שטאַרק אָרגאַניזירט. בייראָן איז געוואָרען דער הויפּט-קאָמאַנדיר אין אַנ׳עקספּעדיציע קעגען די טערקען אין לעפּאַנטאָ.

זייענדיג אין לאַגער, וואָס האָט זיך גראָד געפונען אין אַ זומפּיגען פּלאַץ, איז בייראָן געוואָרען אָנגעשטעקט מיט אַ שעדליכען טיפוס, און ווייל זיין געזונט איז שוין פון אַ שטיק צייט פריהער נישט געווען אין בעסטען צושטאַנד, אָפּגעשוואַכט פון פיל אַרבייט און אַנדערע פיזישע און גייסטיגע אָנשטרענגונגען, איז ער אין בלויז עטליכע טעג אַרום געשטאָרבען, אַפּריל דעם 19-טען, 1824, אין עלטער פון 36 יאָהר.

באַלד נאָך בייראָנ׳ס טויט האָט זיך דער סענטימענט צו איהם אין ענגלאַנד געביטען. ער איז בעטראַכט געוואָרען אַלס אַ העלד, און מענשען האָבען אַרויסגעוויזען אַ געוואַלטיגען ענטוזיאַזם פאַר זיין גרויס ווערק „טשיילד האַראָלד“, בעזונדערס די סאַמע לעצטע טיילען, און אויך פאַר זיין געוואַגט ווערק „דאָן זשואַן“. בייראָנ׳ס נאָמען האָט זיך אויך פערשפּרייט איבער פראַנקרייך, דייטשלאַנד און איטאַליע, און עס איז בעשאַפען געוואָרען אַ ראָמאַנטישע בעוועגונג, וואָס האָט זיך פונאַנדערגעבליהט און צעוואַקסען זעהר גיך.

אין אַ שטיקעל צייט אַרום, ווען בייראָנ׳ס קערפּער איז אַריבערגעבראַכט געוואָרען אין ענגלאַנד, האָט בייראָנ׳ס שוועסטער, אויגוסטאַ מערי לי, אַוועק געשטעלט נאָך איהם אַנ׳איינפאַכע, אָבער איינדרוקספולע מצבה.

אַזוי האָט געלעבט און אַזוי איז געשטאָרבען דער אומגליקליכער בייראָן, דער קלאַסישער דיכטער, וועלכער האָט פעראייביגט זיין נאָמען אין דער גאַנצער וועלט-ליטעראַטור.

(סוף.)

אונטערעסאנטע גארטען-פערווייַלונג

קומט פאר שבת דעם 18-טען אין „העלענאוו“

די גארטען-פערוויילונג, וואס קומט פאר אין העלענאוו דעם היינטיגען שבת וועט זיין אנ'אויסער געוועהנליך אינטערעסאנטע. צוויי ארקעסטערס וועלען שפילען, ארטיסטען וועלען צווינגען דעם עולם צום לאכען. די מענער און פרויען-גרופען פון „מארגענשטערן“ וועלען אויספיהרען די נייעסטע איבונגען, ס'וועט פארקומען א וועט-לויף איבערן גארטען אויף 1200 מעטער, א חוץ דעם קומען א גאנצע רייע פערוויילונגען און אטראקציעס, א רייכע פאנטען-לאטעריע מיט פול ווערטפולע פאנטען, אנ'איינגענעם ביליגער בופעט. ביינאכט וועט דער גארטען זיין דעקארירט מיט פארביגע לעמפלעך און זיין בעלויכטען פון אויסגעשאסענע ראקעטען.

די גאנצע הכנסה גייט לטובת די מעדעם-שולען און דער געז. „מארגענשטערן“ אין לאדז.

דער „אראראט“ הויבט אן פרייטאג זיינע גאסטשפילען אין „פילהארמאניע“

די נעכטיגע ידיעה, אז דער „אראראט“ קומט אויף א קורצער צייט קיין לאדז, האט ארויסגערופען גרויס אינטערעס צווישען די פיל טויזענדער זיינע פריינד.

ווי מיר האבען שוין נעכטען געמאלדען, וועלען געגעבען ווערען אין לאדז בלויז 2 פראגראמען: דער ערשטער א נעמישטער א. נ. „א געלעכטער אין א זייט“, און דער צווייטער א פולשטענדיג נייער, מיט וועלכען עס וועט געעפענט ווערען דער סעזאן אין ווארשא, א. נ. „לכבוד דעם היילינען בים-באם!“

צום אנסאמבל זענען צוגעקומען איינינע בעדייטענדע קרעפטען.

Dr. REICHER

פאלודביאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.

ספעקטועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אוונד.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 16-טען אויגוסט 1934

6,30 פריהמארגען-אודיציע, 6,35 פליטען, 6,38 גימנאסטיק, 6,53 פליטען, 7,05 פריהמארגען-צייטונג, 7,10 פליטען, 7,20 הויזווירטשאפט, 7,25 פערשידענעס, 7,35 טאג-פראגראם, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 וועטער, 12,05 פריסע, 12,10 פליטען, 1 מיטאג-צייטונג, 1,05 אודיציע פאר קינדער, 1,20 פליטען, 2 עקספארט-קאמוניקאטען, 2.05 האנדעלס-קאמוניקאטען, 4 לייכטע מוזיק, 5 פליטען, 5,15 קאנצערט, 6 שמועס, 6.15 הער-שפיל, 7 פערשידענעס, 7,10 פראגראם אויף מארגען, 7,15 קאמעראל-קאנצערט, 7,50 ספארט, 8 אויסדערוועהלטע געדאנקען, 8,02 טעאטער-רעפערטואר, 8,12 פליטען, 8,50 אוונד-צייטונג, 9 „צאפשטיק“, 9,02 פליטען, 9,12 סאליסטען-קאנצערט, 10 רעפעראט, 10,15 טאנץ - מוזיק, 11 וועטער.

פון אויסלאנד

8—קאנצערט פון לאנדאן, 8,12 קאנצערט פון בודאפעשט.

פערבלאנדזשעט געווארען א יונגעל

נעכטען איז ארויסגעגאנגען פון שטוב דער 8-יעהריגער אליהו מאיר קליינבוים. געהט אנגעטוהן אין א בערעט און א בלוי-אויבערהעמד, ווער עס ווייסט פון דעם קינד ווערט געבעטען מיטצוטיילען די עלטערן ריבנא 18 אדער טעל. 177,51.

יודען געדענקט!

היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד. אייער געוועהר געגען זיי איז באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד!

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

קלאנג-קינא CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר דאס מעכטיגע פילם-מייסטערווערק פון Metro-Goldwyn Meyer רעזשי: קלארענץ ברוין

„דער געלער פירשט“

אין די הויפט-ראלען: Helena Hayes, Ramon Nowarro, Lewis Stone

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און די נייעסטע אקטואליטעטען פון Fox

---

Szkoła Przemysłowa

Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 46/48, tel. 163-80

אפטיילונגען:

מעכאנישע, עלעקטראטעכנישע און וועבעריי

אנמעלדונגען פון קאנדידאטען אויפ'ן ערשטען קורס נעהמט אן די קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 10 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

קאנטראלירענדע עקזאמענס וועלען זיך אנהייבן מאנטאג, ד. 3 סעפטעמבער 1934

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע לײדענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד הייל-באנדאזשען פאר צו-ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקריטונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, לימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג!

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע! ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).

אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

היערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען דיר. י. ראפאפארט, פון זייער ערשטער און איינציגער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, דערפאר וואס ער האט מיר געראטעוועט פון פיל גרויסע ברוך-שמערצען, איך האב א סך יאהרען געליטען פון מיין זעהר שווערען פערעלטערטען ברוך, חאט קיין שום פאס האט מיר נישט געקאנט צוריקהאלטען. הײנט א דאנק זיין מיר פערלעגטען אויסגעצייכנעטען ארטאפעד, הייל-באנדאזש, האט ער מיר באמת א וואונדער בעוויזען, איך פיהל מיך אויסגעצייכענט גוט און בין פעהיג צו יעדער ארבייט.

1|6 1944 — (—) יוסף ברוך לאזינגער. לאדז, וואלבארסקא 26.

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 205-38

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.

ווענעריש-קראנקע, מענערשוועכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

איז געווארען איבערטראגען

אויף 2 זשעלאנא 2

(פיעטריקאווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד, זונטאג און הגאות פון 9—2 מיטאג.

א וויזיט 3 זל.

פון 11—1 מיטאג און פון 3—4 נאכמ.

נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ. פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארטיטאג. בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. med. **I.ROZENFELD**

אויערן, נאז און האלז-קראנקהייטען

ZAWADZKA 8, tel. 241-53.

נעהמט אן פון 2,30 ביז 4.30

Gimnazjum Męskie

z prawami gimnazjów państwowych i

SZKOŁA POWSZECHNA

Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 46-48, tel. 106-64.

עס ווערען אנגענומען שילער צום נייעם שול-יאהר 1934/35.

די יודישע למודים ווערען אונטעררויכט אין א גרעסערן מאסשטאב.

אין דער פאלקס-שולע איז דער שכר-לימוד **15 זל. א חודש איך אלע 6 קלאסען.**

ביי דער פאלקס-שולע ווערט געעפענט א פרעבעל-שולע פאר יונגלעך און מיידלעך פון 3 ביז 6 יאהר. אין דער פרעבעל-שולע איז דער אפצאהל **12 זל. א חודש.**

די קאנצעלאריע. פאמארסקא 46, איז טעטיג יעדען טאג פון 9 ביז 2.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אנ'ערשטקלאסיג עס-צימער צוליב אבריייזע ביליג צו פערקויפען. טעלעפאן נומ' 157-33.

פרייע פאסטענס

15 זלאטעס טעגליך. אינטעליגענטע פעהיגע אגענטען, וואס רעדען פליסיג פויליש, ווערען געזוכט צום פערשפרייטען א גאנגבאר פאטענטירט ארטיקעל. ווייגריב, צעגעלניאנא 22 פון 8—10 אוו. 3351

א שטריקער מיט א 10-ער מאשין קאן בעקומען ארבייט קילינסקיעגא 4, וואוינונג 19.

א שטריקער מיט א 12-ער מאשין ארויסצונעהמען ארבייט, אויך א געזעלען ווערט געזוכט פאמארסקא 26, וו. 8.

לאקאלען

צו פערדינגען פון זאפארט א לעצט צימער מיט 2 פענסטער פאר א פאר-פאלק אהן קינדער. שקאלנא 10, וו. 20, לינקע אפיצינע, 2. שטאק. 3343

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 1 אדער ארענטליכע יונגעלייט איז אפ-צוגעבען. פאמארסקא 14, אין אפיצינע 2 שט., וו. 12, לאסקי.

פערשידענעס

גייענדיג דינסטאג נאכמיטאג אויף וואסכאדניא גאס, האב איך פערלוירען א פאר ברילען, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין ווערט. איך בעט זעהר דעם עהרליכען פינדער אפצוגעבען צו שווארצבארד פיעטריקאווער 62. 3342

צו די ג' ה"ה ונבים! מאנטאג, די 13 אויגוסט, פאהרענדיג אויפ'ן אזארקאווער טראמוואי, האט מען מיר ארויסגע-גומען פאלגענדע 3 וועקסלען: 1) איין וועקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער הערש רייס, צאהלבאר 15.9.34, ארדרע שרה רייס, 2) איין וועקסעל אויף 50 זל., אויסשטעלער עליאש שערמאן, צאהלבאר 25.8.34 אין ווארשא, ארדרע ר. כוואט-סקי, 3) איין וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער לייביש לענטשנער, ארדרע ח. סעגאל, לאדז, צאהלבאר 15.1.35. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג אבצוברענגען בעגען בעלוינונג צו הער-שטנבוים, קאמיענא 5. — דיסקרעציע געזיכערט. 3346

א טיכטיגער יונגערמאן זוכט ארבייט אין א פאבריק אדער אלס נאכט-וועכטער פאר א גאנץ מינימאלען לוין. בעסטע רעפערענצען. אפערטען אין אדמ. אונטער „טיכטיגער“.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

	פרייטאג און ערב-יו"ט	אין דער זייט	שפאלטען
פאר'ן טעקסט	—24 גר.		
אין טעקסט	—40	—60	4
נאכ'ן טעקסט	—12	—18	

קיפער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס פעטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז עפען ביי טאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman